Przesyłka opłacona ryczałtem

Nr. 35 (41) Vilnius, šeštadienis, 1929 m. rugpiūčio mėn. 17 d. II metai.

VILNIAUS RYTOJUS

Savaitinis politikos, visuomenės ir literatūros iliustruotas laikraštis.

Išeina šeštadieniais.

REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Šv. Jono g-vė Nr. 8—1.
Redakcija priima nuo 10 iki 12 val.
Administracija priima 9— 2 val. po pietų.

REDAKCIJA straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintas korespondencijas ir smulkesnius straipsnius naikina
Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams—4 auks., pusei metų—2 aks., 3 mėn.—1 auksinas. Atskiro numerio kaina 10 skat.
Užsienyje metams 1 doleris.
Užsisakyti galima nemažiau kaip 3 mėnesiams.

Vytauto Didžiojo 500 metų mirties sukaktuvės.

„Liet. Aido" Nr. 178 p. Brazulevičius papasakojo, kas yra jau padaryta N. Lietuvoje Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytauto 500 m. mirties sukaktuvėms minėti, kurios bus daromos 1930 metais.

Šiomis dienomis vyriausias sukaktuvių komitetas išleido didelius plakatus su Vytauto D. paveikslu. Tas atsišaukimas platinamas per apskričių komitetus. Dabar baigiama ruoštis prie rinkliavos. Rinkliava bus daroma visoje Lietuvoje ir užsienių lietuvių tarpe. Kai kurios valdininkų grupės, mokėjusios tam tikrą nuošimtį nukentėjusiems nuo nederliaus šiaurės lietuviams, pasižadėjusios tokį pat nuošimtį mokėti per metus, kiti per pusantrų metų Vytauto D. jubiliejaus komitetui. Svarbiausias aukų tikslas — Vytauto Didžiojo paminklas.

Apie spalių m. vyriausias komitetas išleis Vytauto Didžiojo medalijonus, kurių projektą daro skulptorius Rimša. Medalijonų bus išleista 130.000 egzemplorių nuo 1 iki 100 litų brangumo. Vieni bus duodami už aukas, kiti dovanojami.

Manoma išleisti didelis skaičius Vytauto įvairaus didumo biustų ir pigiomis kainomis platinti. Taip pat bus išleista Vytauto D. įvairaus didumo portretų. Už poros mėnesių vyriausias komitetas žada paskelbti iškilmių projektą. Įvairiems autoriams pavesta parašyti apie Vytautą Didįjį įvairių knygų, kuriose bus nagrinėjami Vytauto darbai kaipo politiko, tikybos platintojo, diplomato, karo vado, valdovo ir t. t.

Del paminklo tartasi su inžinieriais, architektais ir menininkais. Prie paminklo norima prijungti ir tautos muziejus. Darbas tas tęsis trejetą ar ketvertą metų. 1930 metais bus tik pradėtas statyti.

Iš ankščiau patiektų žinių matome, kaip Lietuva yra susirūpinusi Vytauto D. 1930 metų jubiliejum.

Tuotarp Vilniuje tuo reikalu dar nieko nedaroma. Jeigu lietuvių visa tauta minės Vytauto D. sukaktuves, tai mes vilniečiai, kurie turime pas save Vilniaus katedroje Vytauto D. kaulus, rodos, turėtume nemaža to reikalu parodyti savo iniciatyvos. Juk Vytautas D. daugiausia gyveno Trakų pilyje. Jis paliko mums daug pastatytų bažnyčių. Už jį Vilniaus kapitula, kaipo Vilniaus katedros geradarį, laiko pamaldas. Taigi tai dienai puikiai galėtume pritaikyti sukaktuvių minėjimą. Turime Vilniuje Vytauto Didžiojo gimnaziją. Visuomenė tikisi, kad Laikinasis Lietuvių Komitetas, Vytauto Didžiojo gimnazija ir kitos mūsų organizacijos paims Vytauto D. sukaktuvių minėjimą į savo rankas. Tiesa, gražesnio paminklo kaip Vilniaus katedra ir Trakų bažnyčia mes jam nepastatysime ir neturime reikalo statyti, — bet daug kuo sudarytas sukaktuvėms minėti komitetas galėtų prisidėti prie sužadinimo Vilniaus krašte Vytauto D. idealų, iškelti aikštėn jo atmintį ir pabrėžti šio krašto lietuviškumą.

Todel, besibaigiant atostogoms, kai mūsų šviesuoliai sugrįš Vilniun, gerokai vasarą pasilsėję, reiktų tuo reikalu gyviau susirūpinti. Čia vietoje būdami gal mes lengviau galėtume ištirti, kokioj padėty randasi jo grabas ir kiti klausimai, kuriais labai dabar yra susirūpinusi N. Lietuvos plačioji visuomenė.

Rimčiau darbą atliksime, jeigu ankščiau juo susirūpinsime.

Manau, kad tam sumanymui pritars visa Vilniaus lietuvių visuomenė — tai nėra ko labai laukti ir atidėlioti iki paskutinių dienų. Juo labiau reikia tai ankščiau padaryti, kad mūsų komitetas galėtų užmegsti ryšių su kitais Lietuvos ir užsienio Vytauto sukaktuvėms minėti komitetais ir savo darbą suderinti.

St. Vilnėnas.

Apie taiką kalba, o karą ruošia...

Maskvos laikraštis „Izvestija", komentuodamas valstybių pasiruošimą karui, nurodo būk, palyginamai, su 1914 metų nuolatinių kariuomenių didumu, 1928 — 29 m. kariuomenės padidėjusios. Taip Prancūzija, kuri 1914 metai turėjo 516.000 nuolatinę kariuomenę, dabar turi 725.000 kariuomenę. Anglija — 1914 m. — 516.000 kar., 1929 m. — 385.000. Italija — 1914 m. — 264 000 kar., 1929 m. 390.000. Jungtinės Valstybės — 1914 m. 226.000 kar., 1929 m. — 439.000. Japonija — 1914 m. — 275.000 kar., 1929 m. — 296.000. Tokiu būdu visos tos valstybės 1914 metais turėjusios 1.827.000 kar., 1929 metais — 2.145.000 kariuomenės. Tačiau šios skaitlinės dar nesančios pilnos, nes ištikus karui šios didžiausios valstybės galinčios iškarto mobilizuoti 9.000.000 žmonių. Esą visose paminėtose velstybėse labai išsivysčiusios įvairios karinės organizacijos, kurios iškilus karui, be abejo, galinčios irgi stoti. Prancūzijoj tokios organizacijos turinčios 1,200.000 žmonių, Italijoj fašistų milicijoj yra 300.000 žmonių. Ištikus kurui didelis pavojus galėtų gręsti iš cheminio karo išsivystymo. Esą 99% visų cheminių fabrikų ir įmonių gali per 12 — 24 valandas pradėti gaminti nuodingas dujas. Nepaprastai išbujojusi karo aviacija. 1914 metais Prancūzija turėjusi 138 lėktuvus, Anglija — 150, Jungtinės Valstybės — 20, Italija 40, Japonija — nei vieno. 1929 metais Prancūzija turinti 1.650 lėktuvų, Anglija — 850, Jungtinės Valsybės — 950, Italija — 600, Japonija 475. Be to, esą numatyta, jog 1930 — 32 metais Prancūzija turėsianti 2.000 — 2.500 lėktuvų, Anglija—1.000—1.200, Jungtinės Valstybės—1.200—1.300, Italija—1.000—1.200, Japonija—600—800. Tokiu būdu iš viso 1914 metais šios valstybės turėjusios 350 lėktuvų, 1929 metais jos turinčios 4.525 lėktuvus, o 1930—32 m., pasak „Izvestijų", turėsiančios 5.800 — 7.000 lėktuvų.

Nepaprastai padidėję karo laivynai, patobulėję karo laivai; nors karo laivų skaičius kai kuriose valstybėse ir ne per daug pasidėjo, ebt už tat visi seni laivai pakeisti moderniškiausios konstrukcijos karo laivais. Įvairių išradimų dėka, nepaprastai patobulėjusi karo technika. Palyginant su 1914 metais, artilerijos intensingumas padidėjęs tris kartus. Aviacija nepaprastai ištobulėjusi. Padidėjo maksimalinis bombos svoris. Išrasta smarkiau veikianti sprogstamoji medžiaga. Patobulėjo kulkosvaidžiai, bombasvaidžiai. Per paskutinius metus, nurodo „Izvestijos", esą visos didžiosios valstybės visą laiką ginklavosi, didindamos savo kariuomenes, oro ir karo laivynus, tobulindamos karo techniką.

Ar negeriau juos vadinti tikruoju vardu?

„Liet. Aidas" Nr. 165 yra padavęs žinių, kad Kaune susekta nauja plečkaitininkų gauja. Jos vadas esąs žymus pabėgėlis plečkaitininkas Beliauskas Jonas, kurs buvęs nuolatiniame susisiekime su gyvenančiu Vilniuje plečkaitininku Paplausku ir veikęs jo nurodymais. Jų planus Kaune vykdę Nišauskas Stasys ir Černiauskas Pranas. Jų laiškai eidavę per Vievio valsčiuje gyvenantį Juozą Jakubauską. Prie jų gaujos taip pat priklausę Jonas Urbanavičius, Vaclas Kazlauskas, Stasys Jagintavičius ir Jonas Sikorskis. Beveik visi suimti ir byla karo teisme. Ligšiol vilniečiai yra papratę plečkaitininkus vadinti lietuviais ir dažnai gailėstaują, kad jie prieštautišką darbą varo Vilniuje. Suimtųjų pavardės rodo, kas jie iš tikrųjų yra. Mokėdami lietuviškai jie dažnai suklaidina Vilniaus krašto lietuvius. Jų reiktų labiau saugotis. Kai mes vadiname juos „plečkaitininkais", jų vilniškis laikraštis užsigauna. Gal geriau būtų juos stačiai vadinti Lietuvos lenkais, nes tikrojo vardo dabartinės gyvenimo sąlygos neduoda galimybės pavartoti.

Politinė apžvalga.

Haagoje konferencija rugpiūčio m. 6 dieną prasidėjo Didžiųjų valstybių politikai susivažiavo rišti klausimų, kurie po didžiojo karo jau 10 metų neduoda toms valstybėms ramybės. Haagoje ties Binnenhofo rūmais susirinko žmonių minia, kuri veržėsi į rūmų kiemą. Tai daugiausia fvairių kraštų laikraščių korespondentai. Jų čia šimtai suvažiavo. Didelės salės viduryje stovėjo didžiulis apskritas stalas. Prie jo susėdo valstybių atstovai-ministeriai. Olandų užsienių reikalų ministeris lietuviams žinomas savo raportu Tautų Lygai apie lietuvių ir lenkų 1927 m. nuotykius p. Beelaerts van Blokland, eidamas šeimininko pareigas, pasveikino susirinkusius. Po jo trumpai prabylo Briandas prancūziškai. Stresemanas vokiškai ir Snoudenas angliškai. Kitas viešas posėdis būsiąs konferencijos gale. Konferencijos darbai ir ginčai eina tuotarp dviejose politikos ir finansų komisijose. Naujiena šioje konferencijoje yra tai, kad viešai anglai su prancūzais nesutinka. Anglas Snoudenas savo kalboje atvirai pasakė, kad priimant Jungo planą karo atlyginimams likviduoti, reikia priimti ir Pareinės evakuavimo projektą. Jis nemato galimybės mažinti vokiečiams mokesčius, bet nesutinka su gautų sumų padalinimo projektu, kurį Paryžiuje bankininkai su amerikiečiu Jungu priešaky buvo priėmę. Griežčiausiai anglai nenori, kad vokiečiai vežtų savo anglį prancūzams. Tada prancūzai mažiau anglies pirktų Anglijoje ir anglų kasyklos susilauktų daugelio bedarbių. Jam atsakė prancūzų finansų ministeris Cheron, išrodinėdamas Jungo projekto teisingumą. Prancūzai, jo nuomone, daugiau nusileisti negali. Vis delto anglų atstovas, Snoudenas nepriėmė įrodinėjimų, pavadino juos juokingais ir griežta pareiškė, kad jis jeigu jo pasiūlymas būtų nepriimtas, apleisiąs konferenciją ir grįšiąs Londonan. Žodžiu, anglai Paryžiuje ir Genevoje su prancūzais švelniai kalbėdavo ir jiems nusileisdavo. Haagoje jau anglai kitaip pradėjo kalbėti. Taip pat anglų ministeris Hendersonas politikos komisijoje griežtai pareikalavo evakuoti Pareinės kraštą. Po to rimtai Haagoje kalbėta, kad konferencija tuojau suirs.

Prancūzai ir vokiečiai to nenorėtų ir jų delegacijų pirmininkai Briandas ir Stresemanas kalbėjosi apie Pareinės krašto padėtį. Stresemanas išrodinėjo kad daugiau 10 metų prancūzai neturi teisės okupuoti, Briandas teisinosi, kad dar nepašalintas esąs jiems pavojus iš vokiečių pusės. Nors į Haagą nuvyko ir lenkų skaitlinga delegacija su ministeriu Zaleskiu priešaky, ji ten neturi jokios reikšmės. Vokiečių ministeris Hilferdingas norįs tarpininkauti tarp anglų prancūzų, kad juos sutaikius. Snoudenas Londono laikraščių korespondentams pareiškęs, jeigu konferencija nutruktų, tai anglų delegacija nebūtų kalta; jis kiekvieną valandą galįs sugrįžti, jeigu matys, kad derybos neturi prasmės.

Anot jo, padėtis dar nesanti be vilties. Pas belgų atstovą Jasparą įvyko susirinkimas, kuriame dalyvavo belgų, prancūzų, italų ir japonų atstovai. Po ilgų pasitarimų nutarę anglams bent kiek nusileisti, bet patį Jungo projektą ginti. Dar nenumatoma, kaip ilgai tos derybos tęsis ir kuo baigsis.

*

Tautų Lygai Lietuvos ministerių pirmininkas prof. A. Voldemaras rugpiūčio 8 d. nusiuntė antrą skundą telegramą. Alytaus administracijos linijoje lenkų vyriausybė uždraudusi ūkininkams pereiti sieną pačiam darbimety. Ruglai byra nepiauti, šienas nenupiautas. Tai nesutinka su Karaliaučiuje padarytąja su žinia Tautų Lygos sutartimi ir lietuviams daro daug nuostolių. Vilniaus lenkų spauda mėgina aiškinti tokį parėdymą manevrais.

*

Lenkijoje seniausias Lenkijos senatorius Limanovskis, kurs dar 1863 m. dalyvavo lenkų tautos vyriausybėje, šiomis dienomis Lenkijos prezidentui p. Moscickui parašė raštą, kuriame tvirtina, jog paskutiniuose mėnesiuose valstybės vidaus gyvenimas atsidūręs tokioje padėtyj, kad negalįs tylėti ir kreipiasi į vyriausį valstybės viršininką ir jo sąžinę. Senatorius Limanovskis tame rašte nurodęs šių dienų trūkumus, nesilaikymą iždo įstatymų, valstybės pinigų aikvojimą, spaudos cenzūrą ir t. t.

Rugpiūčio m. 11 d. Naujame Sąče įvyko legioninkų pilsudskininkų metinis susivažiavimas. Maršolas Pilsudskis iš Druskininkų neatvyko, tik atsiuntė laišką, kurį susivažiavimui paskaite Slavekas. Susivažiavime dalyvavo dalis gen. Hallerio šalininkų, kurie viešai pareiškė savo atskilimą nuo poznaniečių ir prisidėjimą prie legioninkų. Tai sukėlė didžiausio džiaugsmo ir plojimams nebuvo galo. Savo rezoliucijoje legioninkų susivažiavimas pasisakė aiškiai už dabartinį Lenkijos vidaus politikos kursą. Kova su partijomis ir lenkų gyvenimo sanacijai. Ministeris Moračevskis nutraukė savo pciliją ir aplankė Nadvornos apskritį Galicijoje, kur potvyniai padarė daug nuostolių. Ministeris vietoje nurodęs, kas reikia daryti ir kaip gyventojams padėti. Varšuvoje užsimezga dvarininkų bankas. To banko reikalais važinėjo Paryžiun savo metu vilnietis p. Meištavičius, dabar galutinas derybas su prancūzų bankininkais veda p. Kucharskis. Tuo būdu dvarininkai mėgins gauti Lenkijai pinigų prancūzų bankuose ir tikisi savo dvarus apsaugoti nuo nusavinimo ir dalinimo valstiečiams.

Rugpiūčio 10 d. Varšuvoje siautė lietaus ir perkūnų audra. Rytą apie 9 val. lietus užpylė žemiau esančius butus, dieną buvo taip tamsu, kad uždegta elektra. Nuo perkūnų kilo daug gaisrų.

*

Anglijos buvusis ministeris konservatorius Čerčilis pareiškė, kad karštai palaiko Snoudeno reikalavimus Haagos konferencijoje, anot jo, anglai nėra surišti Paryžiaus žinovų komiteto nutarimais.

*

Amerikos žiūrėtojas Haagos konferencijoje p. Vilsonas pareikalausiąs Amerikos piliečiams karo atlyginimų dalies. Tuo būdu prancūzų gaunamos sumos sumažėtų vieton 55%, tik 52%.

*

Vokiečių orlaivis „Zepelinas" vėl buvo iš Vokietijos nuskridęs Amerikon per atlanto vandenyną ir laimingai sugrįžo rugpiūčio 8 d. Skrido juo 61 žmogus. Kuro turėjo 2 tonas ir 1 toną pašto siuntinių. Dabar tas pat „Zepelinas" ruošiasi skristi aplink pasaulį. Gdansko mieste vokiečiai apdaužė lenkų mokytojų ekskursiją. Minėta Vokietijoje respublikos 10 metų sukaktuvės. Jose nedalyvavo tautininkai, Hitlerio šalininkai ir komunistai. Muencheno burmistrui Bavarijoje kalbant prieš dabartinės respublikos konstituciją, kuri atskirų kraštų mažinanti gyvas jėgas, socialistai triukšmingai apleidę salę. Tautininkai ir kiti kaizerio šalininkai varo plačią agitaciją prieš dabartinę vyriausybę del jos nuolaidumo užsienio politikoje.

*

Rusijos ir Kinijos derybos Mandžūlėje nutrūkusios. Kiniečių delegatai išvažiavo Nankinan. Rusų aeroplanai pradėję skraidyti ties Pogranička ir Mandžule. Kariuomenė ir rusų šarvočiai pradėję artintis prie Kinijos sienos.

*

Rusijos laivynas rugpiūčio 18 d. aplankys vokiečių kelis uostus. Berlyno laikraščiai praneša, kad švečius vokiečių laivynas sutiks, kaip priimta svetimų valstybių laivynai sutikti. Lenkų spaudoje pasirodė žinių apie komunistų vado Stalino ligą. Jis pačiame Kremlyje buvęs užpultas ir sunkiai sužeistas.

Maskvos valstybės brangenybių sandelyje susekta diementų, rubinų ir kitokių brangenybių išvogimas arba pamainymas. Tai susekė Berlyno jubiliejai. Šeši žymūs valdininkai suimta. Pasirodo, kad Maskvos pinigyno diementus saugojo žydas Goldšteinas. Ir jį dabar suėmė.

Iš Amerikos lietuvių gyvenimo.

Chicagos lietuviai nuo senai yra pasižymėję stambiais darbais. Anais metais neskaitant jau kitų darbų, jų iniciatyva buvo surinkti reikalingi pinigai ir nupirktas Lietuvos laisvės varpas, kurs dabar kabo Karo muziejuje Kaune. Jų daug buvo padaryta Lietuvai karo metu ir tuoj po karo. Ir lengva jiems, — Chicagoj-skaitoma yra didžiausia ir turtingiausia lietuvių kolonija. Ten, jei neklystame, yra per 90,000 lietuvių. Atsime nu, lankydamasis Chicagoje 1918 metais, kartu su a. a. T. Naruševičium buvau vienoje chicagiečių gegužinėje, kurion buvo suvažiavę per pustrečio tūkstančio lietuvių privatinių automobilių!... jau tuokart jie turėjo puošnias bažnyčias, didelius laikraščius, erdvias svetaines, turtingus bankus, didžiules krautuves. O dabar, po dešimties metų, be abejo, jie dar labiau praturtėjo.

Naujoji chicagiečių lietuvių karta nenutolo nuo Lietuvos, ypač šviesuomenės vaikai skaito save lietuviais — amerikiečiais, arba amerikiečiais lietuvių kilmės. Atsimindami Lietuvą, jie dar ilgam galės būti jos rėmėjais tolimoje Amerikoje.

Šiais metais vienas chicagietis lietuvis, p. Olis, advokatas, žinomo A. Olšausko, buvusio bankininko ir didelį kultūrinį darbą Amerikos lietuvių tarpe atlikusio laikraščio „Lietuva" leidėjo sūnus, pastatė lietuvių kino-teatrą, kuriam vardą parinko Romuvą. Ir vardo parinkimas buvo atliktas, trijų redakcijų („Naujienų", „Draugo" ir „Sandaros") nariams dalyvaujant.

Naujo teatro atidarimas žada įvykti rugpiūčio mėnesį, — žinoma, tai bus atlikta iškilmingai, visuomenės žmonėms dalyvaujant. Chicagiečiai mėgsta ir moka iškilmes ruošti, — mat, jie turi daug žmonių su iniciatyva, turi daug ir pinigų, o juk tai reikalingiausias iškilmėms dalykas. Teatre būsią įrengti prožektoriai, ritaikyti „kalbamoms filmoms" („talkies"). Ketinama atidarymo dieną turėti lietuvišką „kalbamą filmą", simfonijos orkestrą.

(„L. A.")

Žydų spauda apie Ramygalos katalikų dvasiškius.

„Žydų Balsas" pasiuntė savo specialų korespondentą į Ramygalą susipažinti su ramygaliečių nelaime, kuri ištiko tą miestelį liepos 21 d. Korespondentas aprašo gaisro nuostolius ir likusių be pastogės ir turto 46 žydų šeimų varginga gyvenimą. Tarp kit ko randame parašyta, esą gaisro metu, kada visi žydai gelbėjo savo namus ir turtą, mažiausiai turėjo kada kreipti dėmesio į sinagogą, kurį jau taip pat liepsnojo, vietos klebonas ir kiti kunigai atvykę iš apylinkių į „Pavasario" sąjungos konferenciją su pasiaukojimu metėsi į degančią sinagogą ir ką galėjo išgelbėjo.

Be to, kada naujoji sinagoga nebegalima buvo toliau gelbėti, tie visi kunigai metėsi į senąją, užkopo su pavojumi gyvybei ant senos sinagogos stogo ir neleido jai užsidegti.

Šitas klebono ir kitų kunigų gražus ir kilnus pavyzdys paskatino ir kitus katalikus; kurie taip pat daug prisidėjo prie gelbėjimo sinagogos šventenybių ir degančio žydų turto. Tasai uolus katalikų dvasiškių ir žmonių darbas išplėšė iš ugnies nagų nemaža turto.

„Ž. Balso" redakcija prie tų korespondento faktų priduria, kad tai yra labai gražus katalikų dvasiškijos ir katalikų pavyzdys, kuris žydų visuomenėje sudarė labai gerą įspūdį ir iššaukė gilius padėkos jausmus. Tie gelbėtojai parodė tiek širdingumo ir žmoniškumo jausmų, kuo pasireiškė jų aukštas moralinis išbujojimas. Teeina ir toliau toki geri pavyzdžiai, kurie tik stiprins Lietuvą.

Sven Hedino ekspedicija į vidurinę Aziją.

Žinomas švedų keliauninkas ir tyrinėtojas dr. Sven Hedin grįžo iš savo dviejų metų kelionės po centralinę Aziją — Tibetą ir Gobi. Jo eksped cijoj dalyvavo 47 žmonės, kurių tarpe 22 žymūs mokslininkai.

Ekspedicija įkūrė septynias meteorologijos stotis su radio susisiekimu. Šiuos darbus vedė jaunas vokiečių mokslininkas dr. Waldemar Hande. Sven Hedin kiek pavešėjęs tėvynėj žada dar grįžti į centralinę Aziją, kur dirbsiąs dar trejus metus. Tyrinėtojas sakosi turįs labai daug užrašų, bet nežinia kada jam pavyksią juos išleisti. Taip esą pagaminta 16.000 metrų filmos, kuri greit bus anti paleista į ekraną vardu „Su Sven Hedinu per Gobi tyrus".

Eksped cijos dalyvis astronomas Lurd daręs astronominius ir žemės magnetizmo tyrinėjimus. Geologai išmatavę visus vidurinės Azijos ežerus. Rasta labai įdomios priešvaninio dinozauro liekanos. Archeologai surinkę apie 20.900 įvairių liekanų iš akmens amžiaus.

Nauja kelionė, tikimasi, duosianti dar daugiau įdomesnių žinių ir radinių.

Skautų susivažiavimas Anglijoje.

Liepos 31 d. į Angliją iš viso pasaulio suvažiavo apie 50.000 skautų. Labai daug ir senų žilų skautų. Suvažiavusieji skautai įsirengė kiekviena tauta atskirai savo stovyklas prie Birkenhead miestelio, netoli Liverpulio Arowe parke, užimdamos 3 kv. kilom. Čia dalyvauja 39 įvairios pasaulio valstybės ir 21 grupė iš anglų dominijų ir jų protektorate esančių kraštų. Dalyvauja beveik visos Europos valstybės ir įvairios net tolimiausios šalys, pav.: kinai, japonai, molajai, australiečiai, indai, turkai, Palestina, Egiptas, Čili, Meksika ir t. t. Daugiausia skautų atsiuntė — Danija — 2.500, Prancūzija — 2.000, Amerika — 1.500, Vengrija — 800, Lenkija — 450, Belgija — 500, neminint pačios Anglijos, kur vienų skotų yra apie 3.000.

Lietuvą atstovauja ir jos vėliavą reprezentuoja 4 skautininkai. Kiti Lietuvos kaimynai latviai atsiuntė 29, estai — 15, suomiai — 150 skautų. Įvairios tautos konkuruoja stovyklų įrengimu, priduodamos kiekvienai kuo daugiau tautinių pažymių ir pasirodydamos paraduose ir eisenose. Kiekviena tauta kartu su skautais yra atsiuntusi dar delegatus į tarptautinę konferenciją, kuri bus rugpiūčio 7—9 d. Delegatai yra apsistoję atskiroje delegatų stovykloje ir ten iškėlę savo vėliavėles. Lietuvos skautininkai oficialinėse dalyse dalyvauja, kaipo delegatai. Jie, kaip ir kitų tautų delegatai, buvo pasveikinti pasaulio skautų šefo — įkūrėjo, gener. Baden Povelio. Vėliau Uelso princo, Anglijos sosto įpėdinio. Paraduose ir eisenose Lietuvos atstovai dalyvauja kartu su skautais nešdami savo vėliavą ir užrašą „Lithuania". Visose aikštėse ir šiaip žymesnėse vietose plevėsuoja iškeltos visų dalyvaujančių tautų vėliavos.

Rugpiūčio 2 d. į šią skautų stovyklą aplankė Lietuvos ministeris Londone ponas Bizauskas. Tarptautinė skautų stovykla bus iki rugpiūčio 13 dienos.

ŽOLINĖ.

Žoline vadiname Švenčiausios Marijos dangun ėmimo šventę, kurią minime kasmet rugpiūčio m. 15 dieną. Yra tai labai sena krikščionių šventė. Jau prie ciesoriaus Konstantino Didžiojo t.y. ketvirtame šimtmetyje švęsta Marijos garbei dangun ėmimo šventė. Popiežius Leonas IV buvo liepęs net 8 dienas švęsti. Toje šventėje pagerbiama Šv. Marija, kaipo dangaus Karalienė, per kurios rankas plaukia žmonėms daug Dievo malonių. Viešpačiui Jėzui atsisveikinus su apaštalais ir pirmaisiais krikščionimis, Šv. Marija dažnai susitikdavo su apaštalais. Kaip iš šv. Luko žinome, ji apsakė jiems daug smulkmenų iš Kristaus gyvenimo. Jo gyvenimo paslaptys jai geriausiai buvo žinomos.

Kai apaštalai išsiskirstė po įvairius kraštus Evangelijos apsakinėti, Šv. Marija sulig padavimų, kurį metą gyvenusi Jeruzalėje, paskui pas šv. Joną Efezo mieste. Savo gyvenimo pabaigos dieną sužinojusi per angelo apreiškimą ir visi apaštalai iš tolimų kraštų susirinko Efezan, tik vieno šv. Tomo nebuvo. Šv. Petras atlaikęs Šv. Marijos namelyje mišias ir Šv. Marija paskutinį kartą priėmusi Komuniją. Nesirgusi baigė savo gyvenimą, lyg užmigdama. Delto daug rašytojų ir nemini Šv. Marijos mirties, o tik užmigimą. Rytų krikščionys ir dabar Žolinę vadina Šv. Marijos Užmigimo švente. Jos visai rami siela atsiskyrė nuo kūno, kuriame nepastebėta atmainos. Sulig senovės papročių apaštalai ir Efezo krikščionys suvyniojo jos kūną į baltas marškas ir įdėjo graban. Naktį atėjo šv. Tomas apaštalas, kurs iš labai tolimo krašto kiek pasivėlavo. Jis labai visus prašė, kad leistų jam pamatyti ir pagerbti nors palaidotą grabe Šv. Marijos kūną. Anksti rytą visi apaštalai nuvykę pas grabą, jį atidarę ir labai nustebę, kai pamatę tik baltas marškas ir daugybę gražiai kvepiančių gėlių.

Krikščionys taip aiškina tą stebūklą. Kristus nelaukė visuotinio žmonių atsikėlimo iš numirusiųjų, bet tuoj po mirties paėmė į dangaus linksmybes Marijos kūną, kad supuvimas neliestų Marijos kūno, kurio buvo nelietusi nuodėmė. Kaip Nazarete Dievo Sūnus nusižeminęs prie Marijos tapdamas žmogumi, taip čia ją išaukštino paimdamas ją dangiškojon tėvynėn. Šv. Marija savo klusnumu davė Jėzui Kristui gyvenimą žemėje, Jėzus davė jai sielos ir kūno gyvenimą po mirties. Dangun ėmimo paslaptis plaukia iš Dievo Sūnaus įsikūnijimo paslapties.

Viso pasaulio katalikai tiki ir švenčia dangun ėmimo šventę. Marijos taip didi garbė džiugina visus jos garbintojus. Sveikindami Mariją, jie prašo sau pasigailėjimo, paramos, vilties ir šviesos, kuri ir visus mus vestų dangiškosios laimės keliu.

Pirmoji mūsų motina Jieva buvo mūsų daugiškąją tėvynę praradusi, šaukiamės dabar prie Šv. Marijos, mūsų antrosios ir laimingesnės Motinos, kuri per savo Sūnų visa mums grąžino. Skubinosi prie Šv. Marijos apaštalai iš tolimų kraštų, skubinasi dabar visų tautų katalikai prie Šv. Marijos altorių, stato jos garbei gražiausias bažnyčias. Ji savo stebūklais tūkstančių širdyse stiprina tikėjimą, padorumą ir Dievo meilę.

Prieš sumą yra bažnyčioje švenčiami žolynai, vaisiai ir grūdai, delto pačią šventę vadiname Žolynine arba stačiai Žoline. Savo rankų darbo vaisiais, grūdais ir gražiais gėlių buketais pagerbiame Švenčiausią Mariją ir prašome savo laukams per Jos užtarimą Dievo palaimos.

Marijos dangun ėmimo šventė yra visiems krikščionims linksma šventė. Mūsų jaunimas tą dieną gražiai bažnyčiose pasimeldęs daug kur po vasaros sunkių darbų susirenka didesniais būriais pasilinksminti, pasižmonėti. Toks paprotys yra vertas pagyrimo, tik reikia, kad mūsų gražusis jaunimas atmindamas savo Dangaus Karalienės gražumą ir skaistumą, pat visuomet mokėtų gražiai pasilinksminti kaip tinka geram lietuviui ir katalikui. Svetimi papročiai ir mados tegul neranda vietos mūsų lietuviškojo jaunimo vakarėliuose. Mūsų jaunimo pasismaginimai tegul bus gražūs kaip yra lietuvaičių žydintieji darželiai.

Katalikas.

— Eilinis buvusiųjų maršolo Pilsudskio legionų susivažiavimas įvyko šiomis dienomis Naujo Sončo mieste (Galicijoj). Susivažiavime nedalyvavo nei marš. Pilsudskis, nei vienas ministeris. Opozicijos laikraščiai tvirtina, kad legijonų tarpe esą nepatenkinimų.

— Spaudoj pasirodė žinių, kad 100 buvusiųjų rusų caro karininkų, gyvenančių Prancūzijoj išvykę į Kiniją „organizuoti“ sukilimo prieš Sovietų Rusiją.

— Gdansko vokiečių gyventojai suruošė dideles demonstracijas pareikšdami, kad nenustosią kovoję, kol vėl Gdanskas bus grąžintas Vokietijai.

— Paryžiuj įsteigta oro policija, kuri reguliuos orlaivių skraidymą. Ši policija turi jau keletą savo lengvų orlaivių.

Kaip skaldoma lietuvių vienybė?

(Tikras atsitikimas).

Paskutiniuoju laiku „Vilniaus Rytojuje“ labai dažnai buvo rašoma apie Gėliūnų sodžių. Korespondencijų autoriai kartais pagiria mūsų sodžiaus susipratimą, kartais papeikia. Aš čia norėčiau bešališkai nupiešti arba tikriau pasakius, paduoti skaitytojams faktus tikrenybės šviesoje apie Gėliūnų sodžiaus švietimosi evoliuciją ir jo trukdymą.

Gėliūnų sodžius dar prieš karą skyrėsi nuo aplinkinių sodžių savo lietuviškumu. Nors nebuvo čia jokios mokyklos, žmonės buvo susipratę lietuviai. Vokiečių okupacijos metu Gėliūnai pirmieji susirūpino lietuviškąja mokykla. Kokį laiką mokytojavo apsišvietęs vietos gyventojas Bronius Jodzevičius. 1923 metais atvažiavo mokytoja Rakauskaitė. Ši mokytoja rado dar ne visai paruoštą dirvą lietuviškam darbui. Ji labai energingai ėmėsi to darbo. Labai sunkiomis sąlygomis įsteigė tikrai lietuvišką mokyklą. Šiam kilniam darbui gyvai pritarė ir palaikė visi vietos gyventojai, ypač jaunimas. Įsisteigus lietuviškai mokyklai, gėliūniečiai sparčiai žengė pirmyn. Atrodė, kad jeigu ir toliau bus taip žengiama, tai greit visi gyventojai apsišvies ir taps susipratusiais lietuviais.

Taip viskas Gėliūnų sodžiuje klojosi gerai, kol p. Jonas Laurinavičius, kurį mes čia vadinam „Joneliu“ laikėsi motinos skverno. Bet kada šis Jonelis prie tos pačios mokytojos Rakauskaitės išmoko per vakarinius kursus rašyti, tai pasijuto dideliu žmogus ir užsimanė būti vadu. Žiūrint į tokį norą reikėtų tik sveikinti ir palinkėti kuogeriausio pasisekimo švietimo dirvoje, bet išėjo visai kitaip. Šis jaunuolis ne tik panorėjo būti vadu, bet pradėjo kitus kritikuoti ir šmeižti ypač mokytojus. Ta pati mokytoja, kuri pradžioje Joneliui buvo geriausia liaudies švietėja, pabaigoje atrodė visai net kusi. Kai 1925 metais atvažiavo į Gėliūnus nauja mokytoja p. A. Kuzmiekaitė, ji, kaip ir p. Rakauskaitė, uoliai ėmėsi švietimo darbo ne tik mokykloje, bet ir už mokyklos sienų.

Tam tikslui surengė vakarinius kursus, mokino jaunimą dainų bei žeidimų, žodžiu, stengėsi varyti švietimo darbą pirmyn. Bet čia atsistojo skersai kelio minėtas Jonelis. Jis pradėjo jaunimą atkalbinėti nuo vakarinių kursų. Dalis apleido ir su Joneliu pryšakyje nuėjo lenkų mokyklon į lenkų kursus. Kada mokytoja p. Kuzmickaitė, susieidama su jaunimu, mokina jį lietuviškų dainų, jis su savo draugais traukia rūsiškas ir trukdo mokintis. 1927 metais mokytoja, norėdama suvienyti visą jaunimą į šeimynišką draugiją, steigia šv. Kazimiero draugijos skyrių. Jonelis ir čia pradeda trukdyti ir atkalbinėja narius, kad neprigulėtų prie šv. Kazimiero skyriaus. Ta pati mokytoja su jaunimu tais pačiais metais suorganizavo vakarėlį, kuris buvo suvaidintas. Mūsų Jonelis ne tik neprisidėjo prie to kilnaus darbo, bet stengėsi įvairiais būdais trukdyti. Kadangi beveik visas jaunimas pradėjo nuo jo šalintis, tai jis susidraugavo su tokiais berniukais, iš kurių vienas kaipo banditas 1928 metais nuteistas devyneriems metams kalėti. Jis su tokiais draugais negalėdamas atkalbinti vaidintojų nuo kilnaus darbo, buvo atėjęs į patį vakarėlį ir trukdė savo brutališkomis dainomis ir net mėtymu pagalių į sceną. Po tokio atsitikimo vakaro rengėjai norėjo patraukti jį teismo atsakomybėn, bet paliko ramybėje laukdami pasitaisymo. Jis, vietoj pasitaisyti pradėjo dar labiau varyti savo netikusį darbą. 1928 metais, atvykus pas mus naujam mokytojui pradžioje susilaikė ir atrodė kuo geriausias. Bet, pradėjus jaunimui ruoštis dar žiemą prie vakarėlio, minėtas Jonelis vėl pradėjo trukdyti. Tam jo darbui pritarė ir net palaikė kai kurie iš berniukų. Jų čia pavardžių viešai nekeliu, nes jie yra jauni ir gal nesupranta, kad blogai daro. Kaip sakiau, pradėjus jaunimui ruoštis prie vakarėlio, jisai ėmė įvairiausiais būdais trukdyti. Pas kiekvieną artistą vaikščiodavo atskirai ir atkalbinėdavo, kad nesimokintų rolių ir nevaidintų, nes iš to duonos nevalgysią. Kaikurie nesusipratėliai atsisakė. Jų vietas užėmė kiti. Besiartinant pirmam vakarėliui, kuris įvyko 28 balandžio, trukdymai padidėjo.

Negalėjo į kalbėti artistams, kad atsisakytų nuo rolių pradėjo gązdinti, kad nuo sienos akmenimis ir pagaliais numuš. Tai negelbėjo. Tada pradėjo rašyti prašymus storastijai, surinkinėti tamsesnių berniukų parašus ir gązdino, nusiųsią storastijai, kad neduotų vakarėliui leidimo. Galų gale nieko nelaimėjo. Pirmas vakarėlis buvo suvaidintas balandžio 28 d. antras gegužės 30 d. ir trečias birželio 30 d. Taigi buvo net trys vakarėliai. Iš to, kas pasakyta galima padaryti išvada, kad mūsų Jonelis nėra liaudies švietėjas, bet švietimo ir pačios lietuvybės trukdytojas. Apie tai liūdyja aukščiau paduotieji faktai. Visą laiką nepriguėjo prie organizuoto lietuvių šv. Kazimiero skyriaus veikimo. Šį pavasarį mūsų Jonelis pamatė, kad jokių būdu negalės sutrukdyti lietuviško

---

IŠ KELIONĖS PO RYTŲ LIETUVĄ.

Kieriškė, Melagėnų valsčiaus, Švenčionių apskr.

Pats sodžius niekuo nesiskiria nuo visų kitų aplinkinių, nebent tik stovinčiu ant kalnelio vėjiniu malūnu. Gyvenamųjų trobų yra virš 30, bet pačių gyventojų ne per daugiausiai, vos 150 žmonių. Išskyrus vieną gudišką šeimyną, kuri greitu laiku mano iš čia išsinešdinti, likusieji lietuviai. Charakteringa šio sodžiaus žmonių menkas tautinis susipratimas. Jiems vis tas pat, kas čia būtų, kad tik gerai. Dar ir dabar dauguma jų geriau sutiktų matyt grįžtantį rusų carą, negu kokią nors kitą valdžią. Mat prie rusų, anot žmonių, „nors; ir veidan gerokai kliūdavo, bet užtatai ir gyvent šimtą syk buvo geriau, negu dabar“. Per veidą užvažiuot neužmiršta sodiečiai ir dabar, bet apie jo būklės pagerinimą ne tik, kad niekas negalvoja, bet jo toliau, juo labiau dar visomis priemonėmis tą sodietį spaudžia. Kas link sodžiaus skurdo, tai čia daliniai kalti ir patys žmonės. Iš tikrųjų kieno gi kaltė, jeigu kartais pasiturinčiųjų ūkininkų vaikai gyvena jei ne vidutiniškai, tai net ir menkai?

Kalti tėvai ir vaikai. Pirmieji—, kad neleidžia vaikų nei į mokslus, nei kokio nors amato; antrieji—, kad to mokslo ar amato nesiekia, o tenkinasi tik viltimi gaut šmotelį tėvo paliktos žemės. Argi negeriau būtų žemė palikt nedalyta vienam, o likusiems pasiėmus savo dalis pinigais, imtis kokio nors amato; arba eiti į mokslus? Tada nebūtų nei tiekos elgetų, nei tiek vargo. Nereiktų važinėt į svetimus kraštus, duonelės užtektų ir pas save. Nebūtų ir tokių žemės „ryzelių“ dviesprindžių platumo, o kilometro ilgumo. Šito sodžiaus skurdas kaip tik ir glūdi tame, kad savo žemelę tiek suskaldo, jog paskui nėra ko nei arti, nei akėti. Po žemelei ir ūkininkai. Ir tokių ūkininkų — siauradirvių yra didesnė dalis. Didesnių ūkių yra tik vienas ir tai ne koks vos 12 deš. Ir jeigu iš tokio ūkio kartais trūksta savo duonos, tai ką bekalbėt apie ūkius turinčius vos 2½ deš. Galutinai, kad ir poros dešimtinių ūkis, gal būdamas vienoj vietoj ir išmaitintų tris — keturius asmenis, bet išmėtytas 3—4 vagų dirvelėmis ką gi gali duoti. Dar sumetime šis tas būna, o iš kraštų ne visuomet ir piktžolės auga. Žemė čia ne blogiausia ir galima sakyt gera. Jeigu būtų atatinkamai prižiūrima, tai dar ir toji siaura dirvelė duotų trigubai daugiau, negu dabar duoda. Bet dirbama visai primityviu būdu tik su tuo skirtumu, kad užuot medinių ūkio padargų, vartoja geležinius. Vienintele išeitimi dabartinio vargingo gyvenimo pagerinimui būtų susiskirtymas viensėdžiais. Bet ir apie tokį dalyką žmonės bijosi galvoti. Susiskirščius viensėdžiais daugumui prisieitų išsinešt trobas, ko be lėšų nei vienas iš jų negalėtų atlikt.

O iš kur imt, reikalingus tam tikslui pinigus? Bet jeigu galutinai ir galima būtų kur nors pasiskolint, tai kam gi norėtųsi sau nert kilpą ant kaklo. *) Iš kur imti skolai grąžinti pinigų? Juk „dz ečkelėmis“ (?) neuždirbs, nes ir čia paskutiniu laiku pritrūko medžiagos. Nebent liktų parduoti tą, savo kruvinu prakaitu, aplaistytą žemelę, o pačiam su visa šeimyna eiti elgetauti. Ir taip žmoneliai mušasi toliau it žuvys tinkle žinodami, kad ir šiaip bloga, ir taip negerai. Kitas didelis blogumas, tai savų pievų stoka. Dar su ganiava šiaip taip, bet su pašaru žiemą labai sunku. Prisieina samdytis pievas kituose sodžiuose už kelių, o kartais net ir už keliolikos kilometrų.

Dabar porą žodžių apie sodžiaus kultūrinį, o gal geriau tiktų pasakyt, dvasinį gyvenimą. Šitą sritį galima apybrėžt vienu žodžiu, butent: „Tamsumas“. Kad neapsilenkus su teisybe, reikia paminėt, jog ir toje srityje paskutiniuoju laiku matosi šiokia tokia pažanga. Čia poros asmenų rūpesčiu, vos šiais metais įkurtas šv. Kazimiero draugijos skyrius kurio vardu š. m. liepos mėn. 20 dieną suruoštas buvo net ir vakarėlis. Kaip pradžiai, tai labai daug. Lieka tik palinkėti pasisekimo ir ištvermės toliau darbuotis. Prie virš minėtos draugijos, apart keleto vyresniųjų, priguli išimtinai tik jaunimas, kurio čia yra gerokai. Už vieną tik galima pagirt, kad visi, kaip mergaitės taip ir berniukai skaito knygas. Naudojasi draugijos knygynėliu, kuriame yra virš 100 egz. knygų. Ar skaitymas tas duoda jaunimui nors kiek naudos, dabar sunku pasakyt, bet pats faktas, kad skaito jau daug reiškia. Su laikraščiais šiek tiek blogiau. Gaunama tik 4 egz. „Vilniaus Rytojaus“ 2 egz. „Jaunimo Draugo“ ir 1 egzemp. „Vilniaus Šviesos“. Visai bloga su mokykla, kurią kadaise turėjo, bet per savo kaltę nustojo. Pastaroji veikė nuo 1920 metų iki 1925 m. Šią lietuvių „Ryto“ mokyklą lankė apie 50 vaikų. Lankė net iš aplinkinių sodžių ir viensėdžių. Mokyklos įtaka kaip vaikams, taip ir sodžiui pradžioj buvo visai nežymi. Tai prigulėjo didesnėj dalyj nuo mokytojų. 1925 m. jau sodžius savo mokyklos neturėjo, nes negavo jai koncesijos. Tuomet vaikai liko priversti lankyti valdišką lenkų mokyklą Gilūtuose. Kitais, 1926 metais čia ėmė veikti lenkų valdiška mokykla, kurią žmonės gavo vietoj prašomos lietuviškos „Ryto“ mokyklos. Šitos mokyklos gyvavimas tęsėsi tik metus.

1927 metais vaikai vėl buvo priversti lankytis į lenkų vald. mok. Gilūtuose, kur vaikščioja, ir iki šių metų. Šiais metais tėvai naujai rūpinasi išgausavo sodžiui lietuvišką „Ryto“ mokyklą.

*) Čia autorius klaidingai galvoja. Viensėdžiais išsiskirstyti šiais laikais yra sunku, bet po kiek laiko, viensėdžiai išlygina visus pergyventus vargus skirstymosi metu. **Red.**

darbo, nes beveik visas jaunimas suprato jo menkus darbus ir seniai nuo jo atsikratė. Tada jis griebėsi kito darbo. Pradėjo susirašinėti su švietimo draugija „Kultura“ ir aiškint, būk čia jaunimas esąs pažangus, visi kairieji. Na ir „Kultūra“ pasiskubino ateiti Joneliui pagalbon. Labai darosi graudu, kad vadinamoji švietimo draugija. „Kultūra“ nesirupina švietimu, bet trukdymu. Nes mano nuomone, „Kultūra“, kaipo švietimo draugija, turėtų skleiksti apšvietą ten, kur dar šviesos spindulėlis nepasiekę ir nesidėti su sodžiaus trukšmadariais švietimui ardyti.

Pažiūrėkime, ką gi dirba „Kultūros“ skyrius Gėliūnuose su Joneliu prišakyje. Visų pirma patsai Jonelis laksto netik savo sodžiuje, bet ir Gervėčių apylinkėje atkalbinėdamas jaunimą nuo šv. Kazimiero d-jos skyriu ir prirašinėdamas juos prie „Kultūros“. Savo nariams ir nenariams nešioja plečkaitininkų organą „Pirmyn“ ir skaito straipsnius, kurie parašyti prieš Lietuvos valdžią, aiškindamas jiems, kad, girdi, reikia ir mums prisidėti prie to darbo versti Voldemaro valdžią. Atkalbinėja ne tik savo narius, bet ir kitus, kad neimtų skaityti nei „Vilniaus Rytojaus“, nei „Jaunimo Draugo“, o išsirašytų, kaip jis vadina „savus“: „Pirmyn“ ir „Vilniaus Šviesą“. Tai taip maždaug atrodo Gėliūnų sodžiaus švietimo evoliucija ir jo trukdymas.

Baigdamas galiu pasakyti štai ką: nesutrukdė mūsų vienybės ir lietuviško darbo atsiųstas agitatorius kunigas Romeika, nesutrukdys ir „Kultūros“ draugija. Mūsų jaunimas tiek yra susipratęs ir tvirtas lietuvybėje, kad greit pastebi statomas pinkles. Jau dabar atsisakinėja viešai nuo „Kultūros“ skyriaus.

Papalukas.

Trumpos žinios.

— Rumunijos komunistai Timizoro mieste mėgino susprogdinti kariuomenės ginklų sandėlį, bet sargybos liko atremti.

— Anglijoj uždrausta rodyti kine vokiečių filmą „Martinas Liuteris“, nes ta filma užgaunanti katalikų tikėjimą.

— Sovietų Gudijoj del nuolatinių lietų daugelyje vietų išsiliejo upės užliedamos laukus ir pievas. Nuostolių ūkininkams padaryta labai daug.

— Tolimuose Rytuose, kaip praneša laikraščiai, vis dar neramu. Sovietų vyriausybė suorganizavo tam tikrą Tolimųjų Rytų armiją, o Kinai Mandžurijoj paskelbė karo stovį.

Piktojo Urėdo likimas.

(Padavimas iš baudžiavos laikų).

Tarp puikiai žaliuojančių miškų, ir plačiųjų laukų, ant didelio ežero kranto, kur dabar stovi puikus Kavaltiškės sodžius, kadaise buvo didelis dvaras. Tą dvarą valdęs labai piktas dvarponis, o dar piktesnį laikydavęs urėdą, kuris mėgdavęs visai nekaltus, vargšus dvaro darbininkus bizūnu mušti. Sunkūs tai buvę laikai. Aplinkinių sodžių gyventojai buvo varomi į dvarą veltui dirbti, ir dar atėjęs dvaro urėdas bizūnu raižydavęs jems nugaras, ant kurių ilgam laikui pasilikdavo mėlynos ringės. Laikas bėgo, o vargšų žmonelių padėtis nei kiek negerėjo, dar gi kasdien ėjo blogyn ir blogyn... Bet kaip yra pasakyta: „lig laiko ąsotis vandenį neša, kaip ausis nutruks ir ąsotis sudūž.“

Panašiai atsitiko ir su pikčiurna, nedorėliu urėdu. Vieną kartą tame dvare buvo dengiamas didelis, aukštas daržinės stogas, kur dirbo kaip ir visur kitur, aplinkinių sodžių gyventojai—baudžiauninkai.

Žinoma, kaip visų kitų baudžiauninkų, taip ir stogo dengėjų urėdo bizūnas nelenkė, jie ir gi gaudavo kiekvienas savo „parciją.“

Vieną gražią dieną, atėjęs piktasai urėdas prie darbininkų ir apdalijęs kiekvienam po „porciją“ lipo viršun — ant stogo, pas stogo dengėją norėdamas ir jam „prigulinčią porciją“ atiduoti. Bet dengėjo žmogaus būta gabaus ir gana drąsaus, taigi jis sumanė kaip nors nusikratyti tą žmonių kankintoją. Užlipęs urėdas ant stogo, jau buvo beužsimojęs ant dengėjo; bet dengėjas tuo tarpu nukirto virvę, kurią buvo stogo rištavone pririšta; ir urėdas rėkdamas: „słomy pościelcie, słomy“! žnektelėjo ant žemės. Buvę apačioj darbininkai, skubėjo su šiaudais, bet nespėjo pamesti šiaudų po urėdu. Jis dejuodamas ištarė: „już nie trzeba słomy“ ir pagyvenęs keletą valandų, persiskyrė su šiuo pasauliu.

Tokiu būdu vargšai žmoneliai nusikratė žiauriaus kankintojo urėdo.

P. Pengvinas.

Įvairenybės.

Rašytojo literatūra neįdomauja.

Garsus Norvegų rašytojas Knutas Gamsunas nesenai minėjo savo 70 m. amžiaus sukaktuves. Ta proga gavo labai daug iš viso pasaulio pasveikinimų ir beto aplankė rašytoją daugelis žurnalistų. Vienas jų paklausė rašytoją:

— Ko Tamstai galima palinkėti Tamstos 70-tuose amžiaus metuose?

Gamsunas atsakė:

— Nieko. Viskas jau buvo. Daugiau nieko nebebus.

Žurnalistas norėdamas šį tą daugiau išgirsti, paklausė ar daug Gamsunas skaito, ar seka Europos literatūrą.

Į tai Gamsunas atsakė.

— Ne. Manęs literatūra neįdomina, nors ir niekuomet ji manęs neįdomino.

650 jaunikių ir 50 vyrų.

Šiomis dienomis Belgijos kriminalinė policija suėmė vidutinio amžiaus moteriškę Adrieną Giu, kuri kaltinama už vyrų suvedžiojimą. Būdama labai graži, visą amžių važinėjo po Europą ir Ameriką kur tik galima susižiedodama arba už vyro išeidama. Žinoma, prie to išmonydavo iš lengvamanių vyrų geras sumas pinigų ir pamesdavusi vieną, bematant rasdavo nauja adoratorių. Paskutiniu jos „vyru“ buvęs turtingas amerikietis, kuris pragyveno su ja 4 metus, kol užrašė jai savo turtus. Tuomet jinai metusi jį sugrįžo Briuselin (Belgijos sostinė), bet čia priepuolamai tapo vieno savo buvusiųjų „vyrų“ pažinta ir bematant atsidūrė kalėjime. Padarius tardymą paaiškėjo, kad per keliolika metų, turėjusi 650 jaunikių (sužiedotinių) ir 50 vyrų, su kuriais darydavusi civiles jungtuves.

Kokių kalbų mokinasi amerikiečiai.

Praeitais mokslo metais New-Jorko vidurinėse mokyklose be anglų kalbos, kurios mokinasi visi mokiniai, dar mokinosi: prancūzų kalbos 56 tūkstančiai, išpanų—33 tūkstančiai, lotinų—32 tūkstančiai, vokiečių—12 tūkstančių ir italų—1,986 mokiniai. Karo metu visi mokiniai buvo nustoję mokintis vokiečių kalbos. Paskutiniais metais vokiečių kalbos mokinių skaičius padidėjo 41 nuoš.

Lietuvių emigrantų skundas.

Atvažiavę Uragvajun
Mes tenai sustojom,
O pamatę didį vargą
Gailiai ašarojom.

Krito ašaros per veidus,
Kad neturim stogo,
Ir gyvenimo neturim
Visiems labai bloga.
(Oi Lietuva, tu mieliausia,)

Mūsų motynėle,
Nors gyvenam už jūrelių
Verkiam, širdūžėle.

Ar mes gulam, ar mes keliam
Mintys vis tėvynėj,
Neduok pražūt Uragvajuj
Šioj baisioj gadynėj.

Tavo duona daug gardesnė,
Nors ji ir rupinė
Nė kaip ašarom maišyta
Svetima kvietinė.

Lietuvoj raibi paukšteliai
Daug linksmiau pagieda
Tavo gėlės ten sukrauna
Daug gražesnį žiedą.

Kvepia čia tavo vėjelis,
Saulutė skaistesnė.
Gal būt ant tavų rankelių
Ir mirtis lengvesnė.

Oi Dievuliau, už jūrelių
Laimės neblaimėti,
Gi lietuviams tarpu negrų
Vargeliai kentėti.

Mums paskirta, pažadėta
Tulžis del gėrimo,
Lig mirties reikės mums nešti
Pančiai ištrėmimo.

Niekas ten nesuramina,
Nebegirdim gero žodžio
Kur tik einame, vis matom —
Negrai pirštais rodo.

Oi, laimingi, jūs broleliai,
Mūsų seserėlės,
Jūs gyvenat toj šalelėj
Savoj tėviškėlėj.

Mūs‘ tėvynė kožną vieną
Glaudžia prie šalelės,
Ir net sūnums palaidūnams
Ištiesia rankelę.

Ji nupraūsia, numazgoja,
Ašarom linksmybės,
Aukso žiedą dovanoja
Ant ženklo vienybės.

Jonas Kundrotas.

Palėsius, Melagėnų valsčiaus, Švenčionių apskr.

Dar metai, kiti ir iš sodžiaus, turėjusio 30 namų ir apie 150 gyventoju, vietoje pasiliks tik keletas namukų. Mat ateinantį pavasarį skirstosi viensėdžiais. Reikalas skirstymosi viensėdžiais jau labai senai buvo pribrendęs. Ypač prie to ėjo vadinamieji „ryzelninkai“. Kam kam, o šitiems mažažemiams sodžiaus gyvenimas, paskutiniuoju laiku, tiek pasidarė nepakenčiamas, kad ir nupasakot sunku. Dar didesniems ūkininkams, kaip pusvalakiniems, kurių čia yra 5, gyvenosi šiaip taip, bet likusiems turintiems po ¼ val. o net ir ⅛ val. labai vargingai.

Jeigu viensėdžiuose bus kiek ir liūdniau, bet užtat duonelės, su Dievo pagelba, tikimasi turėti trigubai daugiau. Žemė pakenčiama. Jau iš to, kad šio sodžiaus žemė kadaise prigulėjo dar ir dabar esamam Palėsiaus dvarui, galima spręst, jog kad ne bus pirmos rūšies, bet ir ne blogiausia. Ir jeigu dauguma ūkininkų gyvena menkai, tai tik todel, kad tos žemės permaža. Apart to, čia esama gerų pievų apie 10 dešimtinių ir dar nieko sau ganiavos, kurios irgi yra apie 13 deš. Kaip tokiaus sodžiuj per maža, bet vis tik geriau, negu nieko. Nors čia žmonės gyvena vien tik iš žemdirbystės, bet toli gražu, kad prižiūrėtų žemę, nors kiek geriau, negu visi kiti aplinkiniai sodžiai. Dauguma supranta, kad taip toliau dirbt negalima, bet kaip, tai irgi nežino. Mėgino net įkurt ūkio ratelį, bet mėginimas mėginimu ir pasiliko. Tai tamsumo žymė. Ir suprantama. Jų jaunystės laikais nebuvo jokių mokyklų, o jeigu ir būdavo tai mūsų broliams neprieinamos. Jauniausioji karta ir čia dabar varnų nešaudo, bet stropiai lanko mokyklą. Pora net eina į lietuvių gimnaziją. Dar vieno čia būtų labai reikalinga, tai kad nors vienas šito sodžiaus vaikynas pasistengtų įstotį žemesnėn lenkų ūkio mokyklon Švenčionyse. Pastaroji užlaikoma apskrities seimelio. Į ją priimami ir neturtingi mokiniai. O ją baigęs ir grįžęs savo ūkin galėtų duoti visiems pavyzdį taisyklingo ūkio vedimo. Be to reikėtų pagalvoti ir apie amatus. Gerai būtų, kad kiekvienas sodžius turėtų savo amatininkų, nors po vieną kiekvieno amato. Tiesa, čia yra kalvis, pora batsiuvių ir siuvėjų, bet kitokių amatų trūksta.

Jaunimo ne daug, bet ir šis tarp savęs ne kaip gyvena. Ar tai vakarėlį, ar tai kitą kokią nors pramogėlę ruošiant ne tik, kad neina iš vien, bet kaip įmanydami vieni kitiems trukdo. Ne iš blogos valios, bet ot, taip sau iš „panaberijos“. Atsitinka net taip, kad ruošiant vieniems vakarėlį, kiti netik patys neina, bet dar ir atvykusį iš svetimų sodžių jaunimą, atkalbinėja. Ir taip daro tik todel, kad noris kaip nors išsiskirt iš likusiojo jaunimo tarpo. Kaip matosi, darbas vertas ne tik papeikimo, bet tiesiog pasibiaurėjimo. Dar tas būtų suprantama, jeigu taip elgtųsi berniukai, bet prie tokio darbo prisideda ir mergaitės. O juk vakarėliai daromi įsikūrusio 1928 metais šv. Kazimiero draugijos skyriaus vardu, prie kurio priguli visas jaunimas. Prie progos dar pora žodžių apie skyrių. Skyrius gan veiklus, bet ne visam jaunimui dėka, o tik keliems asmenims. Apart knygų ir laikraščių skaitymo, ruošia dar vakarėlius. Tiesa, į metus vos kartą teišgali suruošt, bet ir tas jau gerai. Knygynėliu daugiausiai naudojas mergaitės. Berniukai daugiau rūpinasi vakaruškomis ir kortomis, negu geros knygutės arba laikraščio pasiskaitymu. Be skyriaus knygynėlio, kur yra virš šimto knygų, daug kas norinčiųjų naudojasi lietuvių mokytojo p.P. knygynėliu. Iš laikraščių gaunama tik 3 egz. „Vilniaus Rytojaus“. Kaip matosi labai mažai, bet ir tuos ne kaip labai skaito.

V. Subačius.

Jaunystes aidai.

(Skiriu Juratei).

Vasara. Visur ramu, puiku, gražu. Einu sau vienas pamažėl ir pinu aukso svajonėles. O kaip gera, kaip maloniu vaikščioti po žalią giružę ir klausytis raibųjų paukštužėlių čiulbėjimo; giružės ošimo...

Čia pušelės ramiai sau ošia, ten beržeiai svyruonėliai galveles pakėlę dairosi, ten lig marčios anytų ištartos, niūniuoja nuleidusios šakas eglės ir daug kitų nesuskaitomų medžių, medelių. Jie visi švenčia nepaprastą vasaros šventę, devėdami žaliais rūbais. Ten tarp žalių lankų, lankužėlių, vingiais išvinguotas, teka čiurlena sriaunus upelis, nešdamas tyrų vandenėlį į platų ežerėlį...

Taip gera, ramu, jauku. Bet? — tas viskas, mano jautrios krūtinės ir jaunos jausmingos širdies nepatenkina. Priešingai, sukelia dar didesnį pasiilgimą, nerimastį.

Ji kaž-ko ilgisi, kaž-ko nerimsta.

O ko-?-?

Bet į tai neatsakinėdamas einu tolyn. Einu nerimasčio slėgiamas, dairausi, žvalgausi, lyg kaž-ko laukdamas, lig tikėdamasis kaž-ką susitikti, ir einu vis tolyn ir tolyn...

Kur einu, ką noriu atrasti, pagaliaus kas manę vilioja—nežinau—laimė?—nežinau. Nes jos niekur dar nesu matęs, tačiau einu vis tolyn ir tolyn, ten, kur širdis taip traukia. Ar prieisiu prie to tikslo, nežinau. Tik vieną tai žinau, kad siekiu bet., neatsiekiu.

Kartais pavargęs dvasia ir kūnu, parpuolu vidukelėj ir ilgai guliu negalėdamas atsikelti negalėdamas toliau eiti... Bet pažvelgęs į dangaus skliaustą, į beribių erdvių platybėse būriais slenkančius pilkus debesėlius, vėl prisimenu kelionės tikslą, ir vėl stengiuosi atsikelti, ir eiti ten, prie parinkto širdies tikslo.

P. Pengvinas.

ŪKIO SKYRIUS.

Apie žieminių javų sėją.

Viena svarbiausių pas mus javų neužderėjimo priežasčių yra ta, kad sėjama bloga sėkla. Mūsų ūkininkai visiškai nepaiso sėklos ir sėja tokią, kokia pirmiausia papuola po ranka, dažnai net neišvalytą gerai. Pasekmės to būna pačios blogiausios: vietoj javų, laukas užsiteršia vien piktžolėmis. Todel, jeigu ūkininkas nori susilaukti gerus javus, tai būtinai turi sėti tiktai gerą sėklą.

Gera sėkla visų pirmiausia turi būti *daigi*. Kiekviena sėkla dygsta tiktai ligi tam tikro laiko, o vėliau jau nebedygsta, nors ir patogiausiose sąlygose pasėta. Užtat sėjant įvairius augalus, reikia pirma įsitikinti, ar sėjama sėkla daigi, ar ne. Įsitikinti geriausia sėklą sudaiginus ant drėgnos palos, arba popierio šiltam kambary. Jeigu pasirodytų, kad tik pusė paimtų mėginimui grūdų sudygsta, tai tokią sėklą reikia subrokuoti.

Ne visų augalų sėkla daigumą užlaiko lygiai ilgai. Rugiai ir kviečiai geriausia dygsta pirmų metų, neblogai dar antrų metų, o jei pasėti 4 metų senumo rugių sėklą, tai tokias jau lebai mažas nuošimtis sudigs. Kitų augalų sėkla, kaip antai: dobilinių ir piktžolių, daigumą išlaiko daug ilgiau. Jei dobilinių augalų sėklą gerai užlaikyti, tai ji išlaikys daigumą net kelias dešimtis metų. Iš pasakyto aišku, kad rugių ir kviečių geriausia imti tų pačių metų sėklą, tai tada nebus jokios abejonės, kad sėkla yra daigi.

Gera sėkla turi būti laisva nuo visokių pašalinių priemaišų, būtent piktžolių grūdų ir nesveikų grūdų. Gali būti pati sėkla ir geriausia, bet jei joje daug bus piktžolių grūdų, tai tokios jau gera pavadinti negalima. Piktžolės ne tik javus užteršia, bet žymiai ir patį javų derlių sumažina. Todel kiekvienas ūkininkas turi sėti tiktai *gerai išvalytą nuo piktžolių javų sėklą*.

Didžiuma pas mus ūkininkų ligi šioliai dar sėja šluota išvėtytą javų sėklą. Tokioje sėkloje palieka visos piktžolių sėklos, pažeisti grūdai ir labai daug pelų. Aišku, kad iš tokios sėklos niekuomet negalima susilaukti gerų javų.

Norint, kad sėkloje nepaliktų jokių priemaišų, reikia ji perleisti per tam tikras mašinas. Paprasčiausia javams valyti mašina—*arpa*. Arpa iš javų išskiria visus pelus ir dalį menkesnių grūdų. Jeigu javai ne piktžolėti, tai sėklos valymui pilnai užtektų arpos. Jeigu javų sėkloj daug yra kūkalių ir vikių, tokią būtinai reikia perleisti per trijerį, prieš tai, žinoma, išarpavus.

Toliau, stipriausi augalai išauga tiktai iš stambios ir svarios sėklos, todel sėjant javus reikia daug domės kreipti ir į šią aplinkybę.

Jeigu atydžiai apžiūrėsime kurio nors javo varpą, tai pamatysime, kad varpos grūdai ne visi vienodo didumo: vidury varpos patys stambiausi, o viršuj ir apačioj žymiai mažesni. Viduriniai stambesnieji grūdai anksčiau užauga ir subręsta, todel šituos grūdus ir būtų geistina suvartoti sėklai. Kadangi grūdai sunkesni ir anksčiau nunoksta, tai žymi ju dalis išbįra lauke nuo vėjo, rugius kartant ir vežant ir tuo būdų geriausi sėklai grūdai žūna. Kad to neatsitiktų, tai sėklai skiriamus javus reikėtų skyrium anksčiau nupiauti, būtent tada, kai grūdas lūžta kaip vaškas, bet tarp nagų suspaudus jau nebesisunkia baltas skystimas. Nupiautiems javams duodama gerai lauke išdžiūti ir paskui suvežama į klojimus. Vežti geriausia iš ryto arba pavakarę, kuomet pėdai ne rasoti, bet ir perdaug ne įkaitinti. Kad bevežant neišbyrėtų daug grūdų, naudinga vežimus iškloti dekiais arba paklodėmis.

Kulti sėklai javus geriausia tada, kai jie gerai „išprakaituoja", tai yra kokia 2 savaites po suvežimui. Iškultus sėklai grūdus reikia laikyti nestoruose sluoksniuose ir dažnai lopeta išmaišyti.

Reikia neužmiršti, kad tik visiškai sausa sėkla gerai išlaiko savo daigumą. Be to, pastebėta, kad drėgnoka sėkla blogai ir silpnai dygsta. Pavyždžiui, jei pasėti ką tik suvežtų iš lauko ir tuojau iškultų javų sėklos, tai tiek nežymi sėklų dalis sudigs ir duos diegus.

Kur kas geriau dygsta gerai išdžiovinta sėkla. Tokia sėkla greit ir kartu sudygsta ir duoda lygius diegus. Todel, kad šviežiai iškulta rugių ir kviečių sėkla geriau išsilaikytų ir nenustotų savo daigumo, o taipogi kad duotų lygius diegus ir greičiau sudygtų reikia ją būtinai gerai pradžiovinti. Pradžiovinti iškultus grūdus galima tuo būdu, kad supilame plonu sluoksniu ant švarių grindų (aslos) javus sausam būte, kur yra oro traukimas. Tam tikslui geriausia tinka svirno (klėties) aukštas, kur paprastai ir laikoma iškultus javus.

Pas mus vietomis tačiau rugiai ir kviečiai nunoksta ant tiek vėlai, kad nevisai bus galima laikyties šių taisyklių, kadangi tada tektų pavėluoti su pačia sėja, kas taip pat būtų negeistina. Tokiuose atsitikimuose ūkininkas taip pat šį tą gali padaryti atatinkamu sėklos parinkimu sėjai, būtent: reikia sėjimui imti tiktai anksčiau nunokusią sėklą. Juk beveik kiekvienam ūkyje javai nunoksta ne kartu: tuo tarpu, kaip vienur jau būna pakankamai nunokę ir tinka piauti,—kitur būna beveik visiškai žali. Šiame atsitikime ūkininkas geriau padarys imdamas anksčiau nunokstančią sėklą, tada nauda bus ta, kad kas metai gaus vis anksčiau nenokstančius javus. Jei mes griežtai šios taisyklės laikytūmėsi, tai su laiku išsiaugintume ankstyvesnes javų veisles, kurios anksčiau nunoktų ir palyginti žiauriose mūsų oro sąlygose.

Kaip jau sakiau, reikia nemažae kreipti domės į sėjamo sėklos didumą ir svarumą.

Juo stambesnė ir sunkesnė buvo sėkla, juo stipresni bus diegai, na, žinoma, juo geresnis bus ir javų derlius. Stambesnė ir svaresnė sėkla geriau ir greičiau sudygsta, geriau prieš žiemą įsišaknija ir todel geriau peržiemuoja. Tokia sėkla ir pavasarį būna atsparesnė.

Stambiausi grūdai būna tie, kurie išbyra javus vežant ir tie, kurie pirmieji išbyra per varpas sudavus. Didesniuosius ir sunkesniuosius grūdus nuo mažesniųjų galima būtų atskirti tuo būdu. Jei suvežus rugius jie tuojau ir kuliama, tai prieš kulsiant kiekvieną pėdą kokia tris kartus suduodame į tam tyčia pastatytą volą arba kurį kitą prietaisą. Tada visi sunkesnieji grūdai iš varpų išbyra, o lengvesnieji pasilieka. Prie šių grūdų prideda dar tuos, kurie išbyrėjo javus vežant ir tuo būdu gauna sėklą iš stambių grūdų.

Tačiau kaip matome, panašus būdas ne vissi ūkininkui yra prieinamas, ypač jei sėjama daugiau žieminių javų. Dalykas tame, kad ne visus rugius ūkininkas kulia iš karto, o dažniausia tiktai tiek, kiek reikalinga sėklai, o kartais ir duonai. Likusiųjų rugių kūlimas dažnai nusitęsia net po Kalėdų.

Paprastai kuliant susimaišo dideli ir maži grūdai į krūvą ir tada, jei norima išskirti sėklai stambesnius grūdus, tenka perleisti javus per tam tikras mašinas, būtent per fuchtelį ir trijerį. Šis būdas tuo yra parankesnis ūkininkui, kad už labai mažą atlyginimą susortuoja savo javus visai maža laiko sugaišydamas. Prieš karą tas darbas atlikti buvo sunkiau, nes maža kas turėjo javams valyti mašinas. Tiesa, vienur—kitur miesteliuose žydai turėjo fuchtelius ir trijerius, bet už javų valymą gana brangiai tekdavo mokėti. Dabar kas kita. Javų valymo stočių dabar gana tirštai pristeigta visuose apskričiuose ir tiktai reikia jais naudoties. Dėja! ligi šioliai mūsų ūkininkai mažai tomis mašinomis naudojasi ir sėja visiškai neišvalytą sėklą. Kodel taip yra, tai tik patys ūkininkai gali atsakyti. Aš pasakyčiau, kad tai yra jau ne apsileidimas, bet stačiai storžieviškumas. Mūsų ūkininkai moka tiktai skūsties ir stenėti, bet absoliučiai nieko nedaro savo ūkio pakėlimui. Tiktai vienas-kitas atsiranda pažangesnis ūkininkas, kuris griebiasi naujesniųjų priemonių ir savo ūkio kultūros pakėlimui nesigaili darbo. Bet tokius ūkininkus ligi šioliai galima suskaityti ant pirštų.

Taigi, juchtelis gerai išskiria iš sėklos daugelį piktžolių ir stambiuosius grūdus atskiria nuo smulkiųjų. Tiktai kaip kurių piktžolių grūdų negalima iš javų išskirsti su fuchtelio pagalba, būtent kūkalių, žirnelių ir kt. Tokiuose atsitikimuose sėklą reikia perleisti per trijerį.

Taigi, gera ir stambi sėkla turi labai daug įtakos į gerą javų derlių ir į grūdų kokybę, todel patariame ūkininkams kuodaugiausiai į tai kreipti domės.

Toliau, mūsų rugių varpose dažnai galima pamatyti įvairaus didumo juodus ragučius, vadinamąsias *skalses* (lot. Claviceps purpurae). Kaip kuriais metais tų skalsių rugiuose būna labai daug. Skalsėtų rugių duona kenkia žmogaus sveikatai, o kartais gali nuo tokios duonos žmogus ir numirti. Todel reikia saugoties tokios duonos ir stengties skalses iš rugių išnaikinti. Tam tikslui visų pirmiausia reikia sėti tiktai gerai apvalyta nuo skalsių rugių sėkla. Pasėtos su rugių sėkla skalsės apkrečia dirvą ir kitais metais jų rugiuose jau kur kas daugiau būna,

Išskirti iš rugių sėklos skalses galima tokiu būdu: į nedidelį ceberį supila keturis kibirus (viedrus) vandes ir ištirpina jame 16 kg. paprastosios valgomosios druskos. Paskui ima rėtį, kurį lengvai galima ileisti į vandenį. I tą rėtį įpila skalsėtos rugių sėklos dviejų pirštų storumo sluoksnį, įleidžia į vandenį ir grūdus kuo nors maišo. Tada visos skalsės iškyla į viršų ir lengvai jas galima nugriebti šaukštu.

Jei atsitiktų, kad skalsės nekiltų į viršų. tai tada į vandenį reikia dar dadėti druskos.

Javų derlius daug pareina ir nuo sėklos veislės. Pirmiausia, jei sėkla būtų ir geriausia, tai vis tiek ji reikia kas kelinti metai keisti, nes kitaip paskui greit išsigema ir derlių duoda mažesnį.

Kai del javų veislių, tai parinkti pas mus atatinkamas javų veisles yra nelengvas darbas, kadangi beveik visos geresnėsės kilniosios javų veislės pavasario metu būna užpuolamos vadinamųjų „sniego pėlėsių", tai yra ligos, kurią iššaukia grybas *Fusarium nivate.*

Nuo 1923 m. ligi 1927 m. gauta Beniakainiuose tokie vidutiniai rugių veislių derliai kvintaliuose (q) iš ha:

	grūdų	šiaudų
Petkus Lochova	18,9	26,00
Beniakainių	18,0	28,80
Šampanski Jaegero . . .	17,9	27,54
Vieržbenski	17,4	26,24
Sobiešino	17,1	27,80
Aukštieji lietuviški . . .	17,9	27,76
Pulavski	16,8	25,80
Vietiniai	14,9	2o,86

Iš paduotos lentelės matome, kad geriausia užderėjo Petkaus Lochovo, labiausiai praplitusi vidurinėje Europoje rugių veislė, Benakainių ir Jaegero Šampanski. Vietiniai gi rugiai davė 18 pūdų mažiau negu Beniakainių.

Toliau, jei palyginsime 1919—1924 m. derlius, kuomet pavasarį buvo įsivyravęs Fusarium nivale grybas, tai gausime tokius vidutinius derlius iš ha:

	grūdų
Beniakainių	13,3
Aukštieji lietuviški	12,4
Šampanski	12,1
Vietiniai	12,1
Petkaus Lochovo	8,6

Tokiu būdu Petkaus rugiai, kuomet pavasariais pasirodo sniego pelėsiai, žymiai mažesnį duoda derlių, nes 2,5 centimetr. mažiau, negu paprastieji vietiniarugiai.

Bieniakainių rugiai, kaipo pagerinta vietos rugių veislė, yra prieš grybą gana atspari, bet vis delto mažiau, negu paprastieji vietiniai rugiai, kurie yra atspariausi. Vietiniai paprastieji rugiai geriausia mūsų klimato sąlygose peržiemuoja, bet blogai dera ir blogą duoda grūdą.

Vidutiniai pakantrus yra Šampanski, Aukštieji lietuviški ir Sobiešino rugiai, turi didesnius grūdus už Beniakainių rugiu ir kadangi geriau uždera už Petkaus rugius blogais metais, kuomet pasirodo pelėsiai, todel jie geriausia mūsų klimatui tinka.

Vietose, kur pavasariais rugiai retai iššunta ir kur dirva privesta prie atatinkamos kultūros, gali būti sėjami ir Petkaus rugiai, bet su sąlyga, kad prieš sėją sėkla bus beicuota *sublimatu arba Uspulunu.*

Atsparios rugių sėklos blecavimas prieš sėją mažai padidina rugių derlių, bet vis delto apmoka beicavimo išlaidas. Tačiau blogais metais, kuomet pavasarį siaučia pelėsiai, sėklos beicavimas žymiai padidina rugių derlių. Taip, 1926 m. Vieržbenski rugiai, vėlai pasėti, davė tokias pasekmes kvintaliuose iš ha Beniakainių stotyje:

	šiaudų	grūdų
Nabeicuoti	16,6	8,4
Beicuoti „Uspulunu" . .	22,8	10,0

Tuo būdu Uspuluno milteliai padidino grūdų derlių 90 proc., o šiaudų 38 proc. Sėklos beicavimas ypač gerai padeda tada, kuomet javai vėlai sėjami, nes pagreitina sėklos dygimą ir padidina javų atsparumą prieš sniego pelėsius.

Jeigu sėklos beicavimui vartojama sublimatas, tai reikia imti miešimas 1 : 1000 ir mirkinti jame sėklą 25 minutes. Didesniems kiekiams 1 q grūdų imama 15 litrų vandens, į kurį ištirpinama 15 gr. tai yra 15 tabl. sublimato. Tuo miešimu reikia palaistyti grūdus ir kartu gerai maišyti. Po to paliekama pusę valandos krūvoje, paskui išskirstome, kad vanduo išeitų ir dažnai maišant išdžioviname. Reikia žiūrėti, kad grūdai ne įkaistų. Reikia taip pat neužmiršti, kad sublimatas yra nuodai ir todel reikia saugoties, kad nepatektų į burną ir akis. Atlikus beicavimą gerai nuplauti rankas.

Daug patogesnis vartoti patentuotas „Uspulun" milteliuose, su kuriais sumainus sėklą galima tuojau sėti.

Kadangi pas mus dažnai javai pavasariais iššunta, todel labai naudinga prieš sėją sėklą beicuoti, nes tik tuo būdu galima išvengti didelių nuostolių. Beicavimas sėklos naudingas ypač tuose atsitikimuose, kuomet sėjama kilniosios rugių veislės. Sėklos beicavimas daug padės ypač tada, kai sniegas pridengs neįšalusią žemę.

Sėjant kviečius reikia žiūrėti, kad sėkla nebūtų kūlėta. Jei pasėti kūlėtą kviečių sėklą, tai sekančiais metais kviečiai dar labiau bus kūlėti. Geriausia tų kūlėtų kviečių visai neimti sėklai, o jei tenka sėti kūlėtų kviečių sėkla, tai tokią būtinai prieš sėjimą reikia beicuoti mėlynojo akmenėlio arba formalino miešime. Kaip tai atliktt apie tai jau buvo rašyta straipsnyje „Apie kviečius".

Agr.

Apie pakraikes.

Jei ūkininkas nori turėti gerus gyvulius, tai turi juos ne tik gerai pašerti, bet ir gerai prižiūrėti. Tvartai turi būti švarūs ir erdvūs, o kas svarbiausiai — gerai krečiami. Neturės gerų gyvulių tas ūkininkas, kuris tvartų gerai nekrečia ir pas kurį gyvuliai stovi purvyne. Nešvariai laikomi gyvuliai būna liguisti ir dažnai apserga įvairiomis ligomis. Kad to neatsitiktų, ūkininkas tvartus turi dažnai krėsti, kad gyvuliai visuomet stovėtų sausai.

Toliau, jeigu ūkininkas nori turėti daug geros trąšos, tai taip pat tvartus turi dažnai krėsti. Galima ir daug gyvulių laikyti, bet mėšlo daug neprisirinks, jei ūkininkas atatinkamai nekrės tvartų. Be to, blogai krečiamuose tvartuose ir mėšlas bus blogesnis, nes neteks daug maisto dalių, ypač azoto. Mat, mėšlo azotas lengvai gali būti Iš mėšlo išplautas arba išgaruoti į orą dujų pavidale. Kai tvartai atatinkamai krečiami, tai to neatsitinka, nes pakraikės sugeria į save ne tik skystąsias mėšlo dalis, bet ir dujas.

Turėti daug gero mėšlo — kiekvieno ūkininko pareiga. Be mėšlo gero javų derliaus neturėsi ir savo ūkio kultūros nepakelsi.

Daug mėšlo ūkininkas gali turėti tik tada, jie daug turi pakraikių. Pas mus ligi šioliai tvartai krečiami beveik išimtinai šiaudais. Tiesa, šiaudai yra labai

gera pakreikė, nes jie gerai į save sugeria drėgnumą ir lengvai pūsta. Bet visas blogumas tame, kad tų šiaudų pas mus maža ir vos ištenka gyvulių pašarui. Maža todel, kad paprastai pas mus javai būna menki. O javai būna menki todel, kad žemę mes blogai įdirbame ir blogai trešiame. Jeigu ūkininkas iš rudens gerai neapsiskaito ir pradeda šiaudus perdaug aikvoti, tai dažniausia į pavasarį tenka plėšti samanoti stogai ir sušerti gyvuliams. Kad to neatsitiktų, turi iš rudens gerai apskaičiuoti, kiek šiaudų reikės gyvulių pašarui ir kiek galės suvartoti pakraikėms.

Suprantamas dalykas, kad pakraikėms vartojama pačius blogiausius šiaudus, kurie jau pašarui netinka. Tačiau vis delto pakraikėms skiriami šiaudai turi būti sausi, nes kitaip maža sugers į save drėgmės. Apskritai, jei pakraikėms vartojama šiaudai, tai geriausiai juos pirma duoti galvijams bei avims išrankioti ir tik po to vartoti tvartų krėtimui.

Jei ūkyje šiaudų maža, tai jau iš anksto ūkininkas turi pagalvoti apie tai, kuo krės tvartus žiemos metu. Tvartams krėsti, be šiaudų, vartojama dar įvairios kitos medžiagos, apie kurias čia ir pakalbėsiu.

Durpžemis.

Jeigu šiaudų pakraikėms maža, tai tą stoką iš dalies galima papildyti durpžemiu. Durpžemius kaipo pakraikes vartoja jau ne nuo šiandien. Užieniuose, kur ūkininkai labai maža sėja javų, o gyvulių laiko daug daugiau, negu pas mus, durpžemį senai vartoja kaipo pakraikes, ypatingai Anglijoje ir Holandijoj. Dažnai net atliekamus šiaudus ten parduoda, o tvartus krečia iš mtinai durpžemiu. Tačiau daug yra geriau, jei tvartus krėsti durpžemiu ir šiaudais.

Durpžemis kaip kuriais atžvilgiais yra geresnis už šiaudus. Taip, 100 kg. šiaudų į save sugeria vos 220 o daugiausia 240 kg. drėgmės, o toks pat kiekis durpžemio gali į save sugarti net 500 — 700 kg. drėgmes. Kitaip sakant, kur šiaudų reikia suvartoti 100 kg., ten durpžemio užteks 2 — 3 kartus mažiau.

Be to, durpžemis godžiai į save sugeria dvokiančias dujas, taigi amonijaką. Tvartuose, kuriuos krečiame išimtinai šiaudais, visuomet duodas jausti stiprus amonijako kvapsnis. Jeigu tvartus krėsti durpžemiu, tai to kvapsnio nejaučiame. Durpžemis savyje turi rūkščių, kurios susijungusios su amoniaku kliudo jo išgaravimui. Ilgiau laikant mėšlą mėšlynuose, jis gana daug nustoja svarbios maisto dalies, būtent azoto. Jeigu tvartai krečiami vien šiaudais, tai iš 100 kg. azoto išgaruoja oran ir žūna ligi 64 kg. azoto, o augalams palieka vos 36 kg. azoto.

Krečiant tvartus durpžemiu, tuo pačiu laiku į orą išgaruos tiktai 48 kg. azoto, taigi į lauką išvešime 52 kg., kitaip sakant 16 daugiau, negu pirmam atsitikime.

Durpžemis ir pats savaimi yra trąša, nes dirvai suteikia daug puvinio ir azoto. Taip, 100 kg., durpžemio savyje turi 1 — 2 kg. azoto. Tiktai fosforo rūkšties ir kalio durpžemyje yra visai mažai.

Durpžemiu krečiamą mėšlą lengva iškratyti ir aparti. Pagaliau, durpžemis suteikia žvarų ir minkštą guolį. Krečiant tvartus durpžemiu, vienam arkliui į mėnesį reikia skaityti 75 — 100 kg. durpžemio, vienam galvijui — 9 kg., kiaulei — 15 kg. Suprantamas dalykas, tiek durpžemio išeina tada, jei vartojama sausas durpžemis. Jei tvartus krečiama ne visai sausu durpžemiu, tai tada jo išeina daugiau.

Tvartų krėtimui geriau tinka sausas durpžemis. Todel durpžemio reikia prisigaminti vasaros metu, kad ligi žiemos jis suspėtų išdžiūti.

Durpžemiu krėsti tvartus naudinga ga dar todel, kad tada tokis mėšlas žymiai pagerina smėlinę dirvą, geriau negu šiaudais kračiamas mėšlas. Todel labai būtų pageidaujama, kad mūsų ūkininkai labiau susidomėtų šią taip naudinga pakraike, juo labiau, kad mūsų krašte beveik visur galima rasti durpžemio.

Miško atmatos.

Miško atmatos pakraikėms jau mažiau tinka ir jas vartojama tik tada jei ūkyje visiškai nėra šiaudų ir nėra po ranka durpžemio. Miško atmatos neduoda gyvuliui gero migio, o mėšlas sunku būna mėžti ir apartas labai ilgai žemėje pūna. Tačiau medžių lapai savyje turi palyginti gana paug maisto dalių, kas matyti iš ženiiau paduotosios lentelės:

	azoto	fosforo	kalio
Kvietiniai šiaudai.	5	2	6
Ruginiai „	4	2½	8½
Ąžuolo lapai	10½	4	2
Beržo „	28	7½	3
Pušies spygliai	19	1½	1
Eglės „	14½	2½	3
Samanos	14	7½	5

Tiek dalių trąšos jie turi ant kiekvienų 1000 dalių.

Iš paduotosios lentelės matome, kad šiauduose esama tiktai daugiau kalio, bet azoto ir fosforo žymiai mažiau negu medžių lapuose. Spyglinių medžių adatėlės turi savyje tiktai daugiau azoto o samanos savyje turi žymiai daugiau visų augalams reikalingų dalių, negu žieminių javų šiaudai.

Tačiau miško atmatų vartojimas pakraikėms turi ir savo blogas puses. Pirmiausia, miško atmatose yra gana daug smalingumo, todel sunkiai pūsta. Tokis mėšlas geriau tinka lengvoms žemėms, kurios viskas greičiau pūsta.

Be to, negalima užmiršti ir to, kad miško grabojimas daug gali pakenkti ir pačiam miškui, nes sumažina miško prieaugimą. Išgrabuodami mišką, atimame iš medžių maistą, žemė sulieséja ir nesuteikia pakankamai maisto ir netaip lepiems medžiams. Jeigu miškas grabojama kas metai, tai medžių priaugimas gali sumažėti net 51%.

Tačiau senuose miškuose grabojimas atmatų gali būti nandingas, net tada pašalinama spyglių ir samanų perteklius, o tuo patimi pasišalina ir rūkštusis puvinys. Tai atlikus, jaunieji miško medeliai greičiau sudigs.

Tačiau grėbstant miško atmatas negalime žemės visiškai nuplikinti, tai yra viskas nugraboti iki pat smėliui. Bendrai, reikia taip grabot', kad senasis puvinys pasiliktų. Turint tai omeny atmatų grabojimui geriausia tiks lengvi grėbliai.

Įvairios medžiagos.

Jei ūkininkas maža turi šiaudų pakraikėms, tai turi rinkti žiemai viską, kas tik duodasi ir kas tinka tvartams krėsti. Juo geriau tvartai bus krečiami— juo daugiau bus mėšlo, — juo daugiau bus ir duonos.

Pas mus daug matos tokių drėgnų vietų, kur gera žolė visai neauga, o auga visokios netinkamos gyvulių pašarui žolės, kaip antai: vikšriai, buožės, nendrės ir kt. Tų žolių gyvuliai paprastai neėda, ūkininkas jų nenušienauja ir tuo būdu jos žūna be jokios naudos ūkiui. Tai nėra pagirtinas dalykas. Jei žolė netinka pašarui, tai tinka mėšlui ir todel ir tokias ūkininkas privalo išnaudoti. Reikia ir tokias žoles nušienauti, išdž ovinti ir sukrėsti į tvartus.

Jeigu vieta labai šlapia ir žmogus nelabai gali jeiti, tai reikia palaukti ligi pašals ir tada nušienauti.

Jeigu ūkyje yra spalių, tai ir juos galima suvartoti pakraikėms. Kadangi spaliai labai sunkiai pūna, tai į juos naudinga primaišyti po truputį šiaudų. Arba galima taip elgties: kartą krečiama spaliais, o kitą kartą šiaudais. Tai pat galima pasakyti ir apie medžių spyglius.

Ruduo jau artinasi, o netrukus ateis ir žiema. Taigi dabar kaip tik metas pagalvoti apie pakraikes, nes vėliau bus jau per vėlu. Kas iš anksto pasirūpins pakraikėmis, tai per visą žiemą turės švarius tvartus, o ateinančiai metais daug gero mėšlo.

J. Av.

Klausimai ir atsakymai.

Lubino aparimas.

Klausimas. Dalį pūdymo užsėjau šiemet geltonuoju lubinu. Lubino sėkla buvo gauta gana vėlai, todel ir pasėta pora savaičių vėliau, kaip paprastai buvo sėjama. Lubinas sudygo neblogai, nes pasėjus tuojau pusėtinai palijo, bet auga labai pamažu ir ligi šioliai vis dar mažas. Taigi aš bijau, kad jis su laiku neužaugs ir teks aparti neužaugęs lubinas. Todel norėčiau Tamstą paklausti, kada bus geriau lubinas aparti, tai yra ar anksčiau, ar prieš pat rugių sėją? Aš girdėjau, kad dabar būk lubiną aparią prieš pat sėją ir sako rugiai net geriau augą tada. Ar tiesa? Jei tiesa, tada mano lubinas dar galės didesnis paaugti. Prašau atsakymo.

Br. Ukininkas.

Atsakymas. Geltonasis lubinas iš karto paprastai labai iš lėto auga, todel nieko stebėtina, jei ligi šioliai jis dar mažas. Ligi aparimui jis dar gali su spėti užaugti.

Paskutiniais laikais lubiną aparia prieš pat rugių sėją. Apartą lubino masę naudinga privoluoti Kembelio volu ir tuojau galima sėti rugius.

Ant šviežiai aparto lubino pasėti rugiai duoda geresnius rezultatus, negu apariant lubiną mėnesį prieš rugių sėją Tai patvirtina ir Benekainių stoties mėginimai, kurių pasekmės čia paduodu.

	Derlius	
Lubinas apartas	grūdų	šiaudų
Mėnesį prieš sėją . .	10,8 g.	21 g.
Sėjimo dieną . . .	14,4 g.	27 g.

Iš viršuj paduotosios lentelės matome, kad sėjimo dienoje apartas lubinas žymiai padidino tiek grūdų, tiek šiaudų derlių. Todel drąsiai galite lubiną aparti prieš pat rugių sėją.

Skirstymasis į viensėdžius.

Klausimas. Kiek reikia parinkti norinčių ūkininkų, kad išskirstyti sodžių į viensėdžius?

Sodietis.

Atsakymas. Tamstų sodžiuje pilnai pakaks dviejų ūkininkų.

Draudimo mokesčio sumažinimas.

Klausimas. 1) Kas reikia daryti, kad draudimo mokesnį sumažinus? Šiemet dar padidino tą mokesnį net 3947 auksinais ir jau jokiu būdu nebegaliu to mokesčio išmokėti.

2) Ar gali mane už „strakuvkos" mokesčius licituoti, jei savo laiku jų nesumokėčiau, nes pinigų ištikrųjų neturiu?

Sodietis.

Atsakymas. 1) Paduokite atatinkamą prašymą Draudimo Draugijai Vilniuje. Ar pešite ką iš to, sunku pasakyti. Greičiausia, iš to nieko naišeis. Draudimo mokesnį didina todel, kad padidėjo turto kaina. Dalykas tame, kad iš pradžių turtai buvo labai mažai įkainuoti, todel dabar ir didinama tolydžio jų kaina. Brangiau įvertinus turtą, didesnis išeina ir mokestis.

Žymiai galėtumėt sumažinti draudimo mokestį tada, jei triobos nebūtų taip sukimštos ir jei jas uždengtumet blėka arba molinėmis dokaukomis. Tam tikslui Draudimo Draugija net suteikia paskolas patogiomis šiais laikais sąlygomis. Pagalvokite apie tai.

2) Nesumokėjus savo laiku draudimo mokestį gali Tamstą licituoti taip pat, kaip ir už kiekvieną kitą mokestį.

Kai del atsiskyrimo nuo bendros „strakuvkos", tai tas padaryti kol kas Tamstoms negalima.

Dirbtinės trąšos.

Klausimas. Ar Ūkio Draugija ir vietiniai skyriai ir šiemet savo laiku pargabens dirbtinių trąšų ir ar duos kreditan?

Laikas jau būtų žinoti, nes viskas taip greit nesidaro.

Sodietis.

Atsakymas. Ligi šioliai Ūkio Draugija jau užsakė 6 vagonus dirbtinių trąšų įvairioms vietoms. Ar tie vagonai apima ir Tamstų ūkio ratelį — negaliu pasakyti. Reikėjo Tamstoms jau pirmiau tuo reikalu kreipties stačiai į Ūkio Draugiją. Jei Ūkio Draugija Tamstų ūkio rateliui nieko prieš tai nepranešė apie trąšų išrašymų, tai negerai padarė.

Kaip ir pereitais metais, trąšas Ūkio Bankas duoda kreditan.

Šulinys.

Klausimas. Mūsų sodžių jau pernai išskirstė į vienasėdžius ir dabar mes užimti triobų pernešimu. Aš gavau koloniją prie ežero, labai nelygioj vietoj. Norėjau statyti triobas prie ežero, kad turėjus po ranka vandenį, bet tenai labai žema vieta ir ne visai sausa. Dabar statausi aukštoje vietoje, bet gana toli nuo ežero ir todel teks kasti šulinys. Kadangi pas mus gana sunku sprieiti vandenį ir aš bijau, kad reikės kąti net keliose vietose ir tuo būdu daug laiko sugaišyti. Todel prašau atsakyti mau į šiuos klausimus:

1) Ar galima kuriuo nors būdu sužinoti vieta, kur vanduo negiliai?

2) Ar galima kur nors už užmokesnį paskolinti šulnims gręžti grąžtas?

Už atsakymą būsių Tamstoms labai dėkingas.

Br. Ūkininkas.

Atsakymas. Šulinio vietos suradimas yra dažniausia laimės dalykas. Tikriausias būdas vandeniui surasti, tai mėginamieji gręžimai.

Ar galima kur paskolinti šuliniams gręžti grąžtas, nieko negalime pasakyti; nes patys nežinome. Kreipkitės į savo apskrities Seimelio agronomą ir jis Tamstai gal daugiau galės patarti.

Arklys nenoriai ėda.

Klausimas. Paskutiniu laiku mano arklys nežinia kodel pradėjo nenoromis ėsti, norint šiaip ir ne suliesėjo. Kas tai galėtų būti per priežastis ir kas daryti, kad arklys gerai ėstų?

P. K.

Atsakymas. Iš Tamstos laiško sunku spręsti, kodel arklys nenori ėsti. Matyti turi žarnų slogą ir blogai pašarą virškina. Paméginkit duoti šių vaistų:

Kadugio uogų miltelių . .	100 gr.
Glauberio druskos	400 gr.
Antimonijos	100 gr.

Sumaišyti ir duoti arkliui kartu su pašaru 3 kartus per dieną po 1 valgomą šaukštą.

Kainos Vilniuje.

(1929 m. VII. 28 d.)

Javų, maisto produktų ir kitų dalykų.

Javai.

Rugiai	už 100 kg. . . .	00—29 auks.
Kviečiai	„ „ „ . . .	—48 „
Miežiai	„ „ „ . . .	00—29 „
Avižos	„ „ „ . . .	00—29 „
Grikiai	„ „ „ . . .	00—36 „
Žirniai	„ „ „ . . .	50—70 „
Bulvės	„ „ „ . . .	00— 9 „

Produktai.

Jautiena	už 1 kg.	250—300 sk.
Kiauliena	už 1 kg.	2.80—3.20 sk
Veršiena	„ „ . .	1.80—2.20 „
Lašinių papr.	„ „ . .	4.20—4 80 „
Riebalai (Šmalcas)	. .	4.20—4.80 „
Sviestas nesūd.	„ „ . .	4 50—5.30 „
„ sūdytas	„ „ . .	3.50—4.20 „
Cukrus kąsn.	„ „ .	000—2.50 „
Cukrus sm.	„ „ .	000—1.70 „
Baltoji druska	„ „ . .	00— .35 „
Javų kava	„ „ . .	2.00—3.00 „
Natur.	„ „ „ . . .	2.00—1.40 „
Arbata	„ „	20.00—30.00
Muilas skalbimui	. . . .	1.70—2.04 „
Žvakės	„ „ „	2.00—2.70 „
Žibalas už 1 litr.	. . . .	00—65 „
Grietinės (smetona)	.	„1.00—1.80 „
Grietinės 1 litr.	. . .	1.60—200 „
Kiaušinių dešimts	. . .	1.50—1.90 „

Reškutėnų sodžiaus, Švenčionių apskrities, lietuvių jaunimo būrelis.

ATSIŲSTA.

Pareiškimas.

Mes žemiau pasirašę „Kultūros“ draugijos Gėliūnų skyriaus nariai perskaitę tos draugijos įstatus ir susipažinę su jos veikimu, randame negalimu joje dirbti lietuvybės ir katalikybės naudai ir todel viešai pareiškiame savo išstojimą iš narių skaičiaus.

Aleksandras Laurinavičius. Antanas Laurinavičius, Vincas Jodzevičius, Stefanija Jodzevičiūtė, Bladas Jodzevičius, Anelė Laurinavičiūtė.

Gėliūnai 1929.VIII.4 d.

viškumu ardė tvarką, kuriems daugiaus rūpi stikliukas o paskum antausių daužymas. Laikas susiprasti!

Maximus.

Gardino apskr.

Žiogeliai, Ratnyčios valsč. Nesenai „Vilniaus Rytojuje“ kaž koks neprašytas svečias išgyrė mūsų sodžių. Žinoma, malonu būtų, jeigu ir mūsų sodžius eitų susipratimo ir kultūrinimosi keliais. Bet kitų blogybių, kaip pavyzdžiui baisiausių vienų prieš kitus pavydų, neapykantų ir keršto, kaikurie mūsų sodžiaus gyventojai tapo išgamomis skųsdami vieni kitus už stiklelį baltaakės arba už kelis zlotus. Kitaip sakant susilaukėme apmokamų išdavikų, kurių padorieji ūkininkai pradeda bijotis. Tai yra tiesiog sarmata sodžiui ir, jeigu tie išdavikai nesiliaus varę savo juodų darbų, reiks paskelbti jų pavardės, kad visa apylinkė jų pasisaugotų. *Žiogutis.*

KORESPONDENCIJOS.

Švenčionių apskr.

Kaltinėnai. Šio mėnesio 2 dieną mūsų miestely buvo atlaidai. Tuo pasinaudoję Švenčionėlių Šv. Kazimiero Drjos skyrius suruošė vakarą. Buvo suvaidinta žinomojo mūsų rašytojo Petro Vaičiūno veikalas, 4 veiksmų drama „Sudrumstoji Ramybė“. Vaidino pusėtinai, tik nedovanotinos yra kaikurios artistų klaidos, kaip pav. kalbant per telefoną laikymas klausyklio viršum kojom ir kiti neleistini dalykai. Nežinia taip pat kada mūsų publika išmoks rimtai užsilaikyti vaidinimo metu. Juk balagano kėlimas priskaitomas prie storžieviškumo, su kuriuo daugeliui mums labai sunku skirtis.

Genovaitė.

Švenčionėliai. Šio mėnesio 4 dieną vietinis šv. Kaz. Dr. Skyrius suruošė vakarą. Buvo suvaidinta P. Vaičiūno 4 veiksmų drama „Sudrumstoji ramybė“. Gaila tik, kad vakaro publiką šį kartą sudarė daugelis vietinių šlėktų, kurie, visai nesuprasdami lietuviškai, trukdė vaidinimą balsiai kalbėdami. Tenka pastebėti, kad „Sudrumstoji Ramybė“ labiau tiktų statyti daugiau lietuviškose vietose, kur yra daugiau susipratusio jaunimo. Po vaidinimo sekė šokiai.

—as—as.

Birdekšniai, Rimšės vals. Tai vienas gal nelaimingiausių sodžių švietimo atžvilgiu visoje apylinkėje. Pavyzdžiui iki šiol čia neateina nė vienas laikraštis. Ir tik paskutiniu metu pradedama po truputį domėtis spauda. Susipratęs ūkininkas D. P--ka išsirašydamas „Vilniaus Rytoju“ ir dalindamasis su kaimynais po truputį supažindino ir juos su laikraščių skaitymo nauda. O dabar jau keletas jaunuolių net prisirašė prie šv. Kazimiero D-jos skyriaus Nagėnuose.

Gal gi Dievas duos ir mūsų kampelis atbus iš gilaus miego.

E. Ž—tis.

Čižiūnai, Rimšės vals. Liepos 20 d. beširdė mirtis išplėšė iš mūsų tarpo visų Gerbiamą senelį, Šv. Kaz. Draugijos narį ir susipratusį lietuvį ūkininką Buroką Nikodemą. Jis pasižymėjo karpo rėmėjas visų lietuviškų organizacijų ir pats veikliai dalyvavo lietuviškame sodžiaus darbe.

Lai bus lengva Jam Lietuvos žemelė.

Vietinis.

Reškutėnai, Kaltinėnų vals. „Vilniaus Rytojaus“ laikraštyje Nr. 31 tilpo p. P-gių A. korespondencija, kurioje p. P-gių A. prirašė daug netiesos, kaip pav. rašydamas, kad: „visais atžvilgiais vakarėlis nepavyko“. Tuo be abejo norėta pakenkti vakarėlio rengėjams ir adbukinti artistų norus prie vaidinimų. Reikia žinoti, kad sodžiaus artistai jokių mokslų nėjo: vaidina kiekvienas savo gabumais, nuduoda vienas geriau, kitas blogiau, žodžiu, visuomet atsiranda trukumų. Bet kas jų neturi.

Kas del publikos, tai p. P-gių A. sako: „dar blogiau“. Aš galiu pasakyti, kad publikos buvo pilnutėlė salė, bet triukšmo nekėlė, kaip rašo p. P-gių A. Tiesa, keletas asmenų akis degtine užsilieję, triukšmavo, bet ir jie rimtesnių svečių sugėdinti, turėjo nutilti.

Toliaus p. P-gių A. savo korespondencijoje praneša, kad „rimtesni svečiai turėjo išeiti vaidinimo metu“. Netiesa. Nežinia kuriuos svečius p. P-gių A. vadina „rimtesniais“, ar tik ne tuos, kurie triukšmavo už durų negalėdami be bilietų įeiti, bet šiaip, tai žinau, kad nei vienas laike vaidinimo nebuvo apleidęs salės, nes aš pats esu per visą laiką tarp šių svečių dalyvavęs.

Toliaus p. P-gių A. gailestauja: „nejaugi malonu nekulturingai elgtis“. Nevertėtų p. P-gių A. apgelėstauti kelių girtuoklėlių. Kad jie nekultūringai pasielgė, tai reikia žinoti, kad kol degtinė sodžiuje turi pasisekimo, tol mes kultūros nematysime, nes lietuvių patarlė aiškiai sako: „Degtinė galvon, protas uodegon“.

Reškutėnų dėdė.

Seinų apskr.

Žagariai, Beržininkų valsč. Liepos mėn. 28 dieną, ačiū p.p. Br. Leskevičiui, ir V. Mačioniui, buvo suruoštas vietinio Šv. Kaz. Dr. skyriaus viešas lietuvių vakaras. Kadangi tą dieną buvo nepastovus oras tai ir publiko prisirinko neperdaug. Vaidino veikalėlį „Katriutė“. Suvaidino gana gerai, ypač „Katriutės“, rolę gerai atliko O. Dabkevičiūtė, o „Pranuko“, J. Antanavičius. Po vaidinimo sekė „Panteonas“, juokai be žodžių, ir du monologai, ypač labai prijuokino publiką savo monologu skyriaus pirm. Br. Petruškevičius, „Pranašas“. Paskui sekė eilės, ir dvi tautiškos jaudinančios dainelės, kurias padainavo choras iš 4 merg. ir 4 bern. kurios taip pat patiko publikai. Tik apgailėtina, kad daugelis mūsų krašte jaunuolių mažai įvertina lietuviškus vakarus ir į juos net iš artimiausių kaimų neatsilanko.

Ąžuolaitis.

Bubeliai, Krasnavo valsč. Šv. Kazimiero draugijos Bubelių skyriaus pastangomis liepos 14 dieną čia tapo suruoštas viešas vakaras, kurio programoje įėjo „Vargšas Tadas“ ir „Nesipriešink“, monologai, choras ir deklamacijos. Programa įvairi. Po tam sekė žaismai ir šokiai, kurie užsitęsė gana ilgai. Publikos buvo pilnas klojimas. Ačiū Dievui mus jaunimas suprato viešo vakaro naudingumą ir jo reikšmę. Tik atvykęs Radžiučių kaimo jaunimas savo storžie-

Nepriklausomoj Lietuvoj.

Prof. Voldemaras dalyvaus Tautų Sąjungos posėdžiuose.

Rugsėjo mėn. pirmomis dienomis Genevoje prasidės eiliniai Tautų Sąjungos posėdžiai. Laikraščiai praneša, kad šiuose pasėdžiuose dalyvaus Lietuvos užsienių ministeris prof. Voldemaras ir Lietuvos atstovas Berlyne p. Sidzikauskas.

Vokiečių spaudos žiniomis, šiuose Tautų Sąjungos posėdžiuose būsianti svarstoma paskutinė Lietuvos vyriausybės nota del plečkaitininkų-teroristų veikimo.

„Lietuvos Aido“ redaktorius pakviestas į Tautų Sąjungos sekretarijatą.

Lietuvos laikraščiai praneša, kad vyriausias „Lietuvos Aido“ redaktorius p. Valentinas Gustainis šiomis dienomis gavo iš Tautų Sąjungos pakvietimą darbuotis T. Sąjungos sekretarijate. Tą pakvietimą p. Gustainis priėmė ir artimiausiu metu išvyksta Genevon.

Dabar laikinai „Lietuvos Aido“ Redaktoriaus pareigas eina prof. Iz. Tamošaitis.

Baisi nelaimė Kauno cirke.

Trečiadienio vakare 8 val. Garliavos valsč. Marvianko k. gyventojas Henrikas Cichanavičius, nuėjęs cirkan, norėjo pasigerėti cirko arkliais. Administracijos pasiprašęs nešė arkliams vandens. Eidamas užsižiopsojo. Tuo tarpu vienas tigras iškišęs koją iš narvo, jį prisitraukė ir, su tigru strioki reikalai, pradėjo lamdyti. Cechanavičius išsigandęs numetė vandens kibirą ir ėmė rėkti.

Administracijos tarnautojai jį išgelbėjo. Bet tigras spėjo Cichanavičiui padaryti 14 žaizdų.

Lietuvos vyriausybė gina ūkininkų reikalus.

Šio mėn. 9 d. Nepr. Lietuvos vyriausybė išsiuntė Tautų Sąjungos sekretarijatui šitokio turinio telegramą:

„Lenkų pasienio valdžia Alytaus bare šio mėn. 7 d. pranešė lietuvių pasienio valdžiai, kad per 24 valandas vietos jūdėjimas prie demarkacinės linijos bus sulaikytas. To parėdymo motyvų lenkų pusė nepadavė. Sulaikymas vietos gyventojų priešinasi Lietuvos ir Lenkijos padarytai sutarčiai apie pasienio gyventojų judėjimą po Tautų Sąjungos globa. Lenkų parėdymas daro ūkininkams rugiapiūtės metu labai daug žalos. Privatinės žinios praneša, kad siena tapo uždaryta del vykstančių pasienyje manievrų.

Įdomų, kad šią žinią daugelis lenkų laikraščių nutylėjo, o kurie padavė, tai be jokių komentarų. Matyt teisybė akis duria.

Dovanos už žemaičių arklius.

Rugpiūčio mėn. 25 d. Rietavoje (Telšių apskr.) bus suruošta žemaičių arklių paroda. Už geriausius arklius žemės ukio rūmai paskyrė dovanoms 2500 litų.

Didelis gaisras Klaipėdoj.

Šio mėn. 10 d. Luizės dvare sudegė olandų firmos „Bisdom und Zoono“ lentpiūvė. Gaisras prasidėjo 9 val. vak. ir per pusę valandos liepsna jau buvo apėmusi visą lentpiūvę. Gaisro priežastys nežinomos. Nuostoliai miilijonai, nors dar galatinai, nešaiškinti. Mašinos sugadintos visa pripiauta medžiaga sudegė. Per „Eltos“ atstovo pasikalbėjimą su lentpiūvės direktorium Krausu paaiškėjo, kad vargu ar lentpiūvė bebus atstatyta. Kaip tik prieš 6 metus ta pati lentpiūvė taip pat visiškai sudegė. Lentpiūvė buvo apdrausta, tačiau apdraudimo premija nepadengsianti visų padarytų nuostolių. Gaisrininkai pabaigė gesinti gaisrą 8 val. rytą.

Du nauji lietuvių kalbininkai.

Šiemet Lietuva susilaukė dviejų naujų specialistų kalbininkų, p. p. P. Skardžiaus ir A. Salio. Juodu, pirmasis Subatėnas, baigęs Panevėžio gimnaziją, antrasis salantiškis, žemaitis, baigęs Telšių gimnaziją, pradėjo studijuot kalbotyrą, dar a. a. prof. Būgai gyvam tebesant Lietuvos universitete. Mirus judviejų mokytojui a. a. prof. Būgai, švietimo ministerijos buvo išsiųsti toliau studijuoti kalbotyrą į Lepzigo universitetą, pas prof. Gerulį. P. Skardžius, pasiskyrė baltų slavų filologiją. p. Salys — lingvistiką ir studijavo lyginamają kalbotyrą, ypač santykyj su baltų kalbomis — Indogermanische Sprachwissenschaft mti besonderer Berücksichtigung des Balischen.

Ten studijuodamu parašė ir disertacijas.

P. Salys apie žemaičių tarmes. Įdomi ir ne kalbininkui yra pirmoji dalis, kur rašoma apie žemaičių krašto apgyvendinimą, kada ir kokios lietuvių giminės tame krašte sustojo ir kokios įtakos tas visa turėjo į jų kalbos susidarymą.

Disertacija, matyt, susidomėjo ir vokiečių mokslininkai, nes, kaip teko patirti, prof. Trautmann'as pakartotinai siūlęs ją spausdinti jo paties redaguojamame lingvistikos žurn. Spausdinama, rodos, bus Lietuvoje.

Tat negausus lietuvių kalbininkų būrelis praturtėjo dar dviem specialistais. Reikia tikėtis, kad juodu, be universitetinio darbo, p. Skardžius jau lektoriauja Lietuvos universitete, o tenka patirti, kad ten pat esąs laukiamas ir p. Salys, bus pasiruošę ir galės toliau varyti Būgos pradėtojo žodyno leidimo darbą.

D-ro Rozenbaumo jubiliejus.

Rugpiučio 8 d. Kaune minėta d-ro Rozenbaumo 70 metų amžiaus ir 50 metų visuomenės darbo sukaktuvės. Jis yra žinomas Vilniaus žydų veikėjas. Buvo pirmoje rusų Dumoje ir vokiečių okupacijos metu įėjo Lietuvos Tarybon. Nesvyruodamas jis visą laiką dirba Lietuvai. Dalyvavo Versalės konferencijoje, buvo Lietuvoje žydų reikalams ministeriu ir dabar atstovauja Lietuvą Palestinoje. Jubiliatą pasveikino telegrama prof. A. Voldemaras. Rozenbaumas yra gavęs kunigaikščio Gedimino 2-jo laipsnio ordeną.

Kun. Tumas serga.

Žinomas mūsų rašytojas ir universiteto docentas kanauninkas Tumas paskutiniu metu serga. Pradžioje sus rgo gripu, vėliau ausų uždegimu; viena ausimi buvo bevek beapkurstąs. Prie to prisidėjo ir bendras nusilpnėj mas ir todel visą laiką kan. Tumas priverstas buvo praleisti bute. Vienok kan. Tumas daug dirbo ir šią vasarą paruošė daug daugiau, negu seniau. Ligonis tikisi greitu laiku išvykti kur nors iš miesto ir nors vasaros pabaigoje pasilsėti.

ir padėta kalėjiman keliolika muitinių valdininkų. Dabar tardyma veda tam tyčia paskirta 6 asmenų komisija. Paaiškėjo, kad muitų aferon yra įpainiota ir keletas ekspedicijos įmonių, kurios greičiausiai būsiančios uždarytos. „Słowo" Nr. 184 praneša, kad labiausia suktybių pridaręs Vilniaus muitinės valdininkas Višnievskis, del kurio valdžios iždas netekęs 12 milijonų zlotų.

Naujas Švenčionių Lietuvių Gimnazijos direktorius.

Teko patirti, kad nesenai atvykęs Švenčionysna naujas Lietuvių Gimnazijos direktorius p. Aleksandras Petraitis perėmė direktoriavimą iš D-ro A. Rymo ir pradėjo eiti savo pareigas.

Šiemet Švenčionių Lietuvių Gimnazijoj atidaroma 7-oji klasė.

mokytojų padėtis yra labai kebli ir jie vistik privalo pirmoj vietoj žiūrėti mokyklos.

VIETOS KRONIKA.

Klaidos atitaisymas.

Pereitame „Vilniaus Rytojaus" Nr. (34), kurį išleidome sukonfiskavus 33 Nr., įsibrovė nemaloni korektūros klaida. Būtent, padėta laikraščio data rugpiūčio 17 d., o ištiesų turėjo būti 11 d.

Mokytojų kvotimai.

Šiemet, nedavus „Ryto" vasariniams mokytojų kursams kvotimų komisijos ir del to kursams neįvykus, dalis „Ryto" mokytojų laikė valdiškus lenkų kursus. Prie kvotimų, kurie tęsėsi rugpjūčio mėn. nuo 5 iki 12 d. buvo prileisti tik tie mokytojai, kurie buvo valdžios tvirtinami nuo 1926/7 mokslo metų.

Visas grupes išlaikė mokytojo cenzui gauti: Mikalojus Luneckas ir Genovefa Žižmaraitė.

Artistinės grupės dalykus — paišybą, dainybą, rankų darbus ir gimnastiką išlaikė: Pranė Anusevičiūtė, Julė Plienytė, Birutė Šičkaitė ir Marė Šimanskaitė. Matematiką išlaikė: Apolonija Kuzmickaitė.

Humanistinės grupės kvotimus išlaikė: Jodviga Kazlauskaitė.

Iš metodikos ir pedagogikos grupės kvotimus išlaikė: Marė Paukštytė. Prie Balstogės Kuratorijos metodikos ir pedagogikos kvotimus išlaikė: Em. Pečiulytė.

Ligšiol nei vienam Vilniaus „Ryto" mokytojui nepripažinta mokytojo kvalifikacijų, nors nestinga tokių, kurie jau yra išlaikę įstatymais reikalaujamus kvotimus.

Nieko sau aptiekininkas.

Pereitą savaitę teismo prokuratūrai įsakius, buvo suareštuotas miesto aptiekos vedėjas p. Šutavičius, kuris nuo 1924 metų neteisėtu keliu pasisavino apie 24,000 zlotų.

Suimtas Šutavičius padėtas Lūkiškio kalėjime, o policija aptiekoje ir privatiniame bute padarė smulkią kratą.

Kas puola į akis, tai visiškas kontrolės neesimas. Jau nuo 1924 metų m. savinosi po tam tikrą pinigų sumą, o nieks apie tai nežinojo.

Suimtasis, kaip tvirtina lenkų spauda, visame mieste turėjo labai gerą vardą.

Nors tiesą pasakius, dažniausiai visokių nedorybių ir pridaro tie, kurie turi gerą vardą.

Kiek Vilnius turi gyventojų.

Centralinio miesto statistikos apytikriu apskaitymu, Vilnius šiuo metu turi 194,000 gyventojų. Rodosi betgi, kad šitoksai skaičius bus žymiai perdėtas, nors jeigu būtų ir tikras, tai toli gražu prie prieškarinio gyventojų skaičiaus.

Moksleivių žiniai.

Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazijoje mokslo metai prasidės rugsėjo mėn. 3 dieną. Tą pat dieną bus ir *egzaminai į visas klases*. Vaikų tėvai bei globėjai privalo paduoti prašymus iš anksto ir nepasivėlinti atvykti su vaikais paskirtą pieną.

Bankai bankrutuoja.

Pereitą pirmadienį subankrutavo smulkiųjų Vilniaus pirklių bankas. Del to banko bankruto, daugelis smulkųjų Vilniaus pirklių atsidūrė labai keblioje padėtyje.

Adomo Mickevičiaus muziejus.

Viešįs dabar Vilniuje Adomo Mickevičiaus anūkas d-ras Gorecki's padovanojo ruošiamam poeto muziejui foteli, kuris buvo Mickevičiaus nuosavybė. Muziejus steigiamas pravoslavų seminarijoje, kur paimta 4 salės, kurių vienoj prieš 100 metų sėdėjo suareštuotas Mickevičius.

Amerikos žurnalistas Vilniuje.

Pereitą savaitę lankėsi Vilniuje Amerikos laikraštininkas-žurnalistas p. Phillip A. Adler. Jis yra Detroito miesto didelio „The Detroit News" laikraščio korespondentas. P. Adler lankėsi ir mūsų redakcijoj, kur gyvai įdomavosi teisine ir kultūrine lietuvių padėtimi Rytų Lietuvoje. P. Adler yra kilęs iš Vilniaus.

Vienodai galvoja.

Šio mėn. 9 dieną Vilniaus sanatorių organas „Kurj. Wil." ir endekų — „Dz. Wil." įsidėjo vienodą, žodis žodin pasipiktinimą už lietuvių rašytojos p. Z. Čiurlionienės straipsnį, tilpusį žinomajam prancūzų literatūros žurnale „Mercure de France". Tame straipsnyje p. Čiurlionienė pajudino lietuvių literatūros klausimą ir sucharakterizavo kai kuriuos žymius lietuvių rašytojus. Be to teisingai pažymėjo, kad Pietaro veikalas „Algimantas" visais atžvilgiais prilygsta lenkų rašytojo Senkevičiaus veikalams. Be to suminėjo apie Mickevičiaus ir Dostojevskio lietuviškumą.

Del to abudu minėti lenkų laikraščiai be galo pasipiktinę, ypač del palyginimo Pietario ir Senkevičium. Galime užtikrinti pasipiktinusius korespondentus, kad ištiesų Pietario veikalas, kurio lenkai visai nepažįsta, prilygsta Senkevičiaus Trilogijai ir jeigu reikėtų rinktis tarp tų dviejų rašytojų, tai mes lietuviai visuomet Pietarį statysime aukščiau už Senkevičių, nes Pietaris savo kūryboje piešia mums Lietuvą, kaipo kultūringą tautą, tuo tarpu Senkevičius savo veikaluose Lietuvos vardą žemina.

Na, o kas del Mickevičiaus ir Dostojevskio lietuvybės, tai čia kitas klausimas. Del Mickevičiaus lietuvių tarpe nuomonės skiriasi, o del Dostojevskio lietuviškumo, tai tą klausimą iškėlė pati Dostojevskio duktė. Ir jeigu apie tanežino žinelės autoriai, tai ir gi liūdyja apie jų išsilavinimą literatūros klausimuose.

O vis tik išvežė.

Jau kurį kartą spaudoj rašoma įvairiausių žinių apie šv. Kazimiero, Lietuvos kunigaikščio relikvijų dalies išvežimą į Lodzę. Apie tai buvo rašyta ir Lietuvos spaudoj. Del Lietuvos spaudos rašymo, ypač smarkiai reagavo lenkų spauda vadindama tai grynu prasimanymu, bet pereitą šeštadienį neoficijalinis Kurijos organas „Dz. Wil." pranešė, kad Petrapilio Dvasiškos akademijos aukletinių susivažiavime Vilniuje, Lodzės vyskupas vis tik gavo šv. Kazimiero relikvijų, kurias įdėsią po bažnyčią, kuri dabar statoma Lodzėj.

Muito afera labai didelė.

Spaudoje vis dar pilna žinių apie nesenai susektą Vilniaus ir apygardos muitinėse aferą, del kurios buvo suimta

Redakcijos atsakymai.

P. **Stan. Kondratavičiui ir Jon. Bileišiui.** Patarnautūmėm Tamstoms, bet negalim, nes „Vilniaus Rytojus" neskelbia apie „draugių del viso laiko suradimą". Tamstos esate kilę iš Lietuvos ir todel tam tikslui galite susirašyti su pažįstamomis.

P. **P. Miliauskui.** Nežinome ko Tamsta norį, reikia rašyt aiškiau.

P. **E. Ž—čiui.** Abidvi korespondencijas sntrumpinę dedame, kartu patariame Tamstai daugiau atkreipti domės į lietuvių kalbos rašybą, kuri pas Tamstą labai šlubuoja.

P. **— as — asui.** Ačiū. Sutrumpinę dedame. Ar negalėtum Tamsta įdomesnių žinių atsiųsti iš tos apylinkės iš lietuvių gyvenimo.

P. **Sodiečio sūnui.** Kad Tamstų pievose(?) yra daug berželių, tai tas nepateisina jų kirtimo. Beto Tamsta gindamas Murmų sodžių užsipuoli ant Kretonių. Ka gi bendro turi Kretonys su minėta korespondencija? Nieko. Todel šiuo kartu Tamstos korespondencija netilps.

P. **Aržuolaičiui.** Ačiū. Sutrumpinę dedame. Pageidautina būtų labiau atkreipti domę į lietuvių kalbos rašybą. Ateityje prašome rašinėti iš to krašto mums žinelių.

P. **Genovaitei.** Tamstos korespondenciją sutrumpinę dedame. Pilnai sutinkame su Tamsta, kad kaikurie mūsų mokytojai nedalyvauja viešame mūsų gyvenime, bet daugelyje vietų mūsų

P. **Pipirui.** Liūdna, kad Pašaminės sodžiaus jaunimas priėjo prie to, kad užuot padoraus elgėsio, pradėjo galvas skaldyti. O tokios mūsų skaitytojams žinios nėra malonios. Netilps. Nejaugi negalima ten atgaivinti „Ryto" skyriaus? Juk Pašaminė iki šiol buvo susipratusiųjų sodžių skaičiuje.

P. **Svečiui.** Ačiū, bet sunaudoti negalime. Matai Tamsta, negalima atvirai parašyti apie prelegentą, nes jam padarytūmėm „meškos patarnavimą". Geriau dirbti tyliai.

P. **Rūtai.** Amžinai ta pati dainelė — mūsų jaunimo tamsumas, galvų daužynas. Jeigu ir Zulkų sodžiuje atsiranda tokių pramušgalvių, tai kam apie juos rašyti.

P. **Savajam.** Prašome pranešti kuo greičiau Tamstos vardą ir pavardę, nes nežinodami kas tą korespondenciją parašė, negalime jos dėti.

P. **Nep. Akiai.** Ačiū, bet šiuo žygiu įdėti negalime, nes korespondencijoje yra suminėta vien tik apie vakarą.

P. **Jurgiui.** Jeigu Balciulėniškės sodžiaus moterys, užuot bažnyčios, eina rinkti žolių, tai mes ju neatversime.

Zigm. Vilučiui pinigus 2 auks. gavom.

Leidėjas ir Atsak. Redaktorius Julius Navikas. „RUCH" Spaustuvė, Totorių g.